

Міністерство освіти і науки України
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНИЙ ЦЕНТР УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

04074. Київ, Вишгородська, 19

Тел. 430-02-60, 430-43-90

e-mail: nenc@nenc.gov.ua

“08” грудня 2025 р.

№ 342

Ефективні практики літньої оздоровчо-навчальної кампанії дітей та учнівської молоді в системі позашкільної освіти еколого-натуралістичного профілю за 2025 рік

Вінницька область

Інформація про роботу Літньої профільної школи «Юннат» Вінницької обласної станції юних натуралістів за 2025 рік

Вінницька обласна станція юних натуралістів в період воєнного стану під час літніх канікул продовжувала організацію цікавого та змістовного дозвілля дітей.

Проводилися майстер-класи, майстерки та індивідуальні заняття. В тому числі майстерні з паперопластики, майстерні з оригамі, розпису імбирного печива, майстерки з глини, майстерки із виготовлення патріотичних сувенірів.

Також проводилися тематичні екскурсії до акваріумної зали, дендрарію, екскурсії до тераріумних залів та тепличного господарства.

Під час військового стану педагоги Вінницької обласної станції юних натуралістів адаптували свою роботу з дітьми з урахуванням всіх вимог. На базі нашого закладу облаштоване укриття, регулярно проводяться інструктажі з т/б.

З метою організації повноцінного відпочинку, оздоровлення та згуртування дітей у літній період, залучення їх до екологічної роботи, створення комфортних умов для розкриття їх творчого та інтелектуального потенціалу, формування кращих духовних та моральних якостей, пізнавальних, етичних та естетичних уявлень, здорового способу життя, формування в учнів любові до природи, потреби в спілкуванні з нею, дбайливого ставлення до всього живого, надання необхідних знань про природу, виховання любові до своєї країни на базі Вінницької обласної станції юних натуралістів працювала Літня оздоровча профільна школа «Юннат».

У ЛОПШ «Юннат» перебувало 120 вихованців. Серед них – 2 дитини з інвалідністю, 8 дітей зареєстровані як внутрішньо переміщені, 6 дітей з багатодітних сімей, 4 дитини осіб, визнаних учасниками бойових дій.

Зміна Літньої оздоровчої профільної школи «Юннат - 2025» тривала три тижні (10.06. – 27.06.2025р.). Кожен тиждень був тематичним.

В рамках Екологічного тижня проводилися:

- екскурсії по оглядових залах обласної станції юних натуралістів
- фотосесії гуртів на природі
- екологічні творчі спостереження
- турнір з екошашок
- майстерки «виготовлення прикраси з повітряного пластиліну «Сонях», «Флористична рамка для фото», сквіш в техніці оригамі «Морозиво з полуницею», «Закладина – звірятко»
- квест «Скарбничка Лісовичка»
- терапевтична програма «Цілющий ліс»
- тренінг-презентація «Крокуємо до еко-свідомості»
- екологічні ігри
- інтелектуальна екологічна гра «Світ навколо нас»
- спортивне шоу «Зоопригоди»
- конкурси малюнків та творчих робіт дітей екологічної тематики
- веселі ігри на природі та багато інших.

З метою формування свідомого громадянина, патріота, професіонала, людини з притаманними їй особистими якостями й рисами характеру, світоглядом і способом мислення, виховання патріотичних почуттів, формування національної свідомості і любові до рідної землі, свого народу, надання необхідного обсягу знань про історію нашої держави, проводився

Патріотичний тиждень, в рамках якого були проведені наступні заходи:

- творчі локації «Малюнок захисникам України»
- конкурс малюнку на асфальті «Мрії українських дітей»
- збір макулатури та пластикових пляшок на допомогу воїнам ЗСУ
- кінозала «Український мультфільм»
- онлайн – конкурс «Галерея української краси»
- флешмоб #Вихованці_в_вишиванці
- розмальовки – антистрес «Українські візерунки»
- Майстерки з вишиванкою: виготовлення листівки «Україна вишивана», оригамі «Вишивана сорочка»
- терапевтична програма «Цілющий ліс». «Жива вишиванка»
- українські ігри на природі
- Майстер-клас «Розпис імбирного печива» (з малюнками песика Патрона та Мавки)
- козацька каша
- гумористичний квест «Веселий борщ»
- екскурсія в музей «Світлиця» Вінницької обл. СЮН
- майстерня з фетру «Україна в серці моїм»
- Спортивні змагання «Добро переможе»

та багато інших.

Розвитку у вихованців творчих здібностей, нестандартного мислення та фантазії сприяли заходи в рамках Тижня креативу:

- майстер-клас з гончарства
- майстерка «Котик - самурай»
- Майстерка «Виготовлення ляльки-мотанки»

- веб- квест «Марафон добрих справ»
- макулатуринг
- вивчення українських пісень у гуртах, вокальні тренування та постановка сюжету
- виготовлення подарунків для друзів та військових
- розважальна програма «Євробачення - 2025»
- Досліди з водою «Веселкова вода»
- Майстерня «Чарівний планшет»
- «Лабораторія чудес»
- науково-розважальне шоу «Шалена лабораторія»
- ігри на природі «Коло друзів», чемпіонат табору «Юннат»
- веб – квест «Герої тік-тока»
- Гала-концерт «Таланти табору «Юннат»

Тематичні тижні, розважальні та пізнавальні ігри, конкурси, квести, веб-квести, майстерки, святкові та спортивні програми, екскурсії, дослідницька робота, все це сприяло творчому та інтелектуальному розвитку дітей, формуванню в них екологічної свідомості, почуття відповідальності за природу своєї країни, національної гідності та патріотизму.

З перших днів війни, а також у літній період, на базі закладу працює волонтерський центр «З Україною в серці» із забезпечення продуктами харчування та одягу для воїнів ЗСУ, сил територіальної оборони, внутрішньо переміщених осіб. Весь колектив закладу, вихованці та батьки активно долучалися до роботи волонтерського центру.

Дніпропетровська область

В поточному році заклади позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку Дніпропетровської області розпочали і провели літню відпочинково-оздоровчу кампанію відповідно до рекомендацій Міністерства освіти і науки України та Кабінету Міністрів України щодо обмежень, спрямованих на збереження життя та здоров'я дітей в умовах дії воєнного стану.

У зв'язку з військовим станом заклади освіти були змушені перейти на дистанційну або змішану форму роботи для забезпечення безпеки проведення освітнього процесу.

Під час літнього періоду через підвищену загрозу обстрілів з боку агресора та відсутністю в більшості закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку області повноцінних бомбосховищ та інших тимчасових укриттів, відпочинково-оздоровчі заходи для вихованців та дітей з категорії внутрішньо переміщених осіб проводились на їх території в обмеженій кількості, з обов'язковою присутністю батьків або інших відповідальних осіб.

Наведемо декілька прикладів організації такої роботи.

Комунальний заклад освіти

“Обласний еколого-натуралістичний центр дітей та учнівської молоді” (КЗО “ОЕНЦДУМ”)

В зв'язку відсутністю тимчасового укриття, облаштованого відповідно до певних вимог, а також з наслідками шахедної ворожої атаки 16 квітня 2025 року на територію КЗО “ОЕНЦДУМ”, робота творчих учнівських об'єднань в літній період була переведена в змішаний режим і відбувалася переважно на базі закладів загальної середньої освіти, які мають укриття.

Педагогами закладу були проведені низка різноманітних масових заходів в рамках реалізації міжобласного проєкту “Дружній простір позашкільної освіти дітям війни”.

А саме заняття із зоо- та фітотерапії, екологічні ігри та квести, майстер-класи по догляду за тваринами та рослинами, спостереження за сезонними змінами в природі, заняття з виготовлення екоаплікацій та виробів із природних матеріалів.

Наприклад, дослідницька гра “Впізнай рослину за запахом”, яка сприяє розвитку в дітей: сенсорного сприйняття (здатність розрізняти запахи), уважності та концентрації, асоціативного мислення (зв'язок між запахом і образом рослини), екологічної свідомості та комунікативних умінь, стала першою серед улюблених ігор під час літнього оздоровлення.

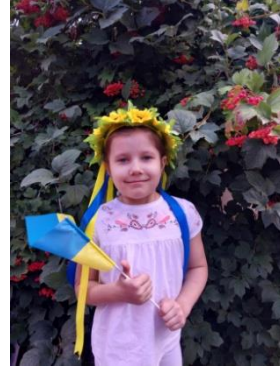
На базі закладу проводились індивідуальні екскурсії для дітей з багатодітних сімей та дітей учасників АТО та ООС, які приходили разом з батьками. Відвідування живого куточку (анімалотерапія) є одним з найкращих видів допомоги дітям і дорослим - розслабитися, відволіктися від негативних думок і покращити настрій та емоційний стан в умовах війни.

Також були проведені екскурсії до оранжереї, де вихованці та гості закладу могли познайомитися з різноманітням тропічних, субтропічних рослин та рослин пустель, розширити знання про екосистему теплих регіонів світу.

Вагоме місце у роботі закладу займають національно-патріотичні заходи, які допомагають дітям відчувати себе частиною своєї країни, знати її історію, культуру та традиції, а також формують цінності громадянина, вчать цінувати мир, свободу і людяність. Педагогами закладу було підготовлено і дистанційно проведено вікторину до 100 річниці профільної позашкільної освіти еколого-біологічного напрямку в Україні, до якої долучились діти з усіх куточків області.

Також протягом літа постійно поповнювалася тематичними матеріалами сторінка закладу у соціальній мережі Facebook, тривала робота пізнавальних каналів КЗО “ОЕНЦДУМ” у Viber, Instagram, Youtube та Telegram для можливості ознайомлення в дистанційній формі з цікавим матеріалом від керівників гуртка.

Під час літнього періоду КЗО “ОЕНЦДУМ” був організатором участі здобувачів освіти закладів освіти області у Всеукраїнських заходах з учнівською молоддю:

- з 02 по 06 червня 2025 року було проведено Всеукраїнський зліт юних дослідників-природознавців. Делегацію від Дніпропетровської області представили переможці всеукраїнських конкурсів, здобувачі освіти 9 класу Чумаківського ліцею Томаківської селищної ради, вихованці комунальної установи “Центр позашкільної освіти” Томаківської селищної ради. За захист науково-дослідницьких робіт юні дослідники-природознавці були нагороджені Дипломами призерів та подарунками від НЕНЦ і компанії Syngenta. Керівники делегації пройшли навчання за програмою “STEM – освіта агробіологічного напрямку” та отримали сертифікати.

- з 03 по 05 червня 2025 року відбувся фінальний етап Всеукраїнського юннатівського природоохоронного руху “Зелена естафета”, де Дніпропетровську область представляли команда комунального закладу “Ліцей №44” Кам’янської міської ради та команда комунального закладу “Дитячий екологічний центр” Кам’янської міської ради. За підсумками заходу учасників було нагороджено дипломами, а саме: Дипломом за II місце – команду КЗ “ДЕЦ”; Дипломом за III місце – команду КЗ “Ліцей №44”.

- з 16 по 20 червня 2025 року було проведено Всеукраїнський зліт лідерів Дитячого екологічного парламенту та юних екологів. Делегацію від Дніпропетровської області на Зльоті представили переможці обласних та всеукраїнських конкурсів екологічного напрямку – вихованці комунального закладу “Дитячий екологічний центр” Кам’янської міської ради. Всі учасники отримали сертифікати учасників Зльоту, лідери ДЕП за презентації науково-практичних робіт – дипломи спікерів науково-практичної конференції лідерів ДЕП, керівники делегацій – подяки.

Філія комунального закладу освіти “Обласний екологом-натуралістичний центр дітей та учнівської молоді “Шафран”

З метою якісної підготовки та проведення оздоровчої літньої кампанії у 2025 році, додержання законодавства у сфері оздоровлення та відпочинку дітей та організації роботи з дітьми-переселенцями в системі позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку, філія КЗО “ОЕНЦДУМ” “Шафран” в умовах воєнного стану здійснила заходи з підготовки та організації оздоровлення та відпочинку дітей, до яких включено:

- у червні 2025 року педагоги філії під час оздоровчо-відпочинкової кампанії в рамках співпраці з громадами працювали на базі відпочинкових пришкільних таборів Могилівської, Ляшківської сільських та Царичанської (Преображенський ліцей) селищної громад;

- складено плани роботи керівників гуртків на літній період з врахуванням розвиваючих та відпочинкових заходів для вихованців гуртків:
https://drive.google.com/drive/folders/1ran4XjZ3-UQW61wsu7jHZ3hcAv_TME1?usp=drive_link ;

- розроблено та проведено заняття та різноманітні виховні та розвиваючі заходи:

https://drive.google.com/drive/folders/1hyoeat5t2SZWEE EmmyBPgBBkMfptV7GvM?usp=drive_link ;

- під час літнього періоду педагоги філії використовували різноманітні сучасні форми роботи з дітьми, спрямовані на виховання у них національної свідомості, почуття патріотизму, відродження національних обрядів та звичаїв, було організовано роботу вихованців на домашніх клумбах та фенологічні спостереження природи навколо, проведені виховні бесіди до дня Державного прапора, Дня Незалежності, Дня пам'яті захисників України тощо;

- керівники гуртків філії “Шафран” під час проведення занять влітку велику увагу приділяли також питанням мінної безпеки, безпечного поводження на природі, валеологічній та здоров'язберігаючій тематиці, проблемам булінгу, еколого-натуралістичній та природоохоронній роботі, психологічної підтримки вихованців в умовах воєнного стану.

- свою роботу керівники гуртків презентували в соціальній мережі ФБ:
https://www.facebook.com/shafranfilial/posts/1253106096226726?locale=uk_UA
https://www.facebook.com/shafranfilial/posts/1248793423324660?locale=uk_UA
https://www.facebook.com/shafranfilial/posts/1248583253345677?locale=uk_UA
https://www.facebook.com/shafranfilial/posts/1248000323403970?locale=uk_UA

**Комунальний заклад “Дитячий екологічний центр”
Кам'янської міської ради**

Для дітей, що перебували в оздоровчих таборах в міських закладах відпочинку з денним перебуванням на базі ДЕЦ було впроваджено програму “Один день з Дитячим екологічним центром”, в рамках якої проводилися відвідування кімнати живої природи, ознайомлення з акваріумним комплексом, майстерок, екскурсії до Міжшкільного екологічного музею та рослинного світу дендрарію, ознайомлення з мешканцями штучної водойми, участь у змаганнях, спортивних іграх, конкурсах, квестах та роботі гуртка “ЕКОтеатр”.

Поряд з цим проводилися тематичні дні, присвячені Дню вшанування пам'яті дітей, які загинули внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України (4 червня), Всесвітньому дню охорони навколишнього середовища (5 червня), Всесвітньому дню океанів (8 червня), Тижню поінформованості про права тварин (15-21 червня), Міжнародному дню вітру (15 червня), Всесвітньому дню морських черепах (16 червня), Всесвітньому дню літнього сонцестояння (20 червня).

У рамках програми “Один день з Дитячим екологічним центром” з 02 по 20 червня взяли участь 16 закладів освіти міста: ліцеї №№ 5, 9, 13, 19, 24, 25, 26, 44, гімназії №№ 4, 17, 18, 27, 28, 34, 35, КЗ “Початкова школа “Волошка” Кам’янської міської ради.

Цьогоріч у рамках оздоровчої компанії ДЕЦ співпрацював з Польською Гуманітарною Акцією та Кам’янською міською організацією Товариства Червоного Хреста України. За підсумками програми “Один день з Дитячим екологічним центром” оформлено експозицію “Літо – 2025”.

Поряд з цим вихованці КЗ “ДЕЦ” взяли участь:

- у II міжнародному фестивалі-конкурсі дитячого, юнацького та молодіжного мистецтва “ENERGY OF ART”, колектив вихованців гуртка “ЕКО театр” здобув Диплом лауреата I ступеня;

- фінальному етапі Всеукраїнського юннатівського природоохоронного руху “Зелена естафета” (м. Львів) команда вихованців ДЕЦ, яка представляла Дніпропетровщину, здобула II місце;
- Всеукраїнському зльоті Дитячого екологічного парламенту та юних екологів в м. Києві взяли участь 2 вихованці, отримано Сертифікати та Дипломи спікерів науково-практичної конференції лідерів ДЕП;
- фінальному етапі Всеукраїнської олімпіади випускного шкільного дослідництва, одна вихованка здобула I місце, чотири вихованця – III місця;
- Всеукраїнському родинному конкурсі “100 років НЕНЦ – епоха натуралістів”, здобуто III місце;
- обласному природоохоронному конкурсі “Природна скарбниця Придніпров'я” два учасника здобули II місце.

У рамках акції “Струмочок, річечка, ріка” Всеукраїнської екологічної ліги взято участь у конкурсі “Збережи джерело – захисти річку”, отримано I місце.

Підбито підсумки конкурсу есе “100 років в гармонії з природою”, присвяченого 100-річчю профільної екологічної, біологічної та агрономічної позашкільної освіти в Україні, переможцям вручені грамоти.

Вихованок гуртка “Юний хімік”, які успішно закінчили обласну Природничу школу, нагороджено Подяками від КЗ “ДЕЦ”, від КЗО “ОЕНЦДУМ” вручено свідоцтва.

За підсумками участі у міському конкурсі журналістських робіт “Донорство – очима молоді” вихованцями гуртка “Екожурналістика” здобуто дипломи за II та III місця, диплом лауреата. Переможців нагороджено подарунковими сертифікатами на суму 1000 та 2000 грн.

Комунальний заклад “Марганецький міський еколого-натуралістичний центр дітей та учнівської молоді Марганецької міської ради Дніпропетровської області”

У 2024/2025 навчальному році діяльність закладу була спрямована на створення сприятливих умов для оздоровлення та всебічного розвитку дітей. Завдяки підтримці громадських організацій та партнерів вихованці мали можливість не лише отримати якісні оздоровчі послуги, а й долучитися до низки освітньо-природничих заходів, що сприяли формуванню екологічної культури та практичних умінь.

П'ятеро вихованців КЗ “МЕНЦДУМ” мали можливість відвідати Закарпатський обласний дитячий санаторій “Малятко” у місті Ужгород. Упродовж двох тижнів діти пройшли повноцінну програму фізичної та психологічної реабілітації, яка включала процедури: фізичну терапію, масаж, кліматотерапію, верхову їзду, кисневі коктейлі, а також цілодобовий нагляд та консультації медичних працівників.

Протягом червня 2025 року (з 02.06 по 30.06) на базі Центру” традиційно діяла літня еколого-біологічна школа, робота якої була організована в дистанційному режимі через безпекову ситуацію в місті. Для вихованців було проведено низку заходів природоохоронного спрямування: віртуальні екскурсії, тематичні лекції та пізнавальні вебінари, онлайн-конференції та наукові дискусії, природничі вікторини та інтерактивні ігри, онлайн-експедиції, дні спостережень за природними явищами та інші. Загалом до діяльності школи долучилися 37 учасників. Ось декілька прикладів проведених заходів:

1. Віртуальні екскурсії до кабінетів акваріумістики, Музею Хліба, Галереї кімнатних рослин, навчально-дослідного тваринницького комплексу.

2. День спостереження за хмарами та атмосферними явищами. У ході заходу вихованці ознайомилися з видами хмар, особливостями їх утворення та роллю у формуванні погодних умов. Було організовано практичні спостереження за небом із подальшою фіксацією результатів у щоденниках спостережень. Діти навчилися визначати основні типи хмар, встановлювати зв'язок між їх появою та можливими змінами погоди.

3. День спостереження за птахами. Вихованці мали змогу ознайомитися з різноманіттям пташиного світу та значенням птахів у природних екосистемах, вчилися визначати види птахів за зовнішніми ознаками, поведінкою та голосами. Особливу увагу було приділено ролі птахів у

регуляції чисельності комах, поширенні насіння та підтриманні природної рівноваги. Результати спостережень учасники фіксували у спеціальних щоденниках, що сприяло розвитку навичок систематизації та аналізу даних.

4. Онлайн експедиція “Водні ресурси міста Марганець”. Юннати досліджували водойми міста за картами та супутниковими знімками, вивчаючи їхнє розташування, значення та сучасний стан.

5. Фітоінвентаризація “Лікарські рослини урбанізованих екосистем Марганця”. Діти вели онлайн-реєстр лікарських рослин Марганця, поєднуючи наукові описи, фотографії та дані про природні місця їхнього зростання.

6. Інтерактивна гра-дослідження “Дешифрування супутникових знімків”. Діти розпізнавали природні та антропогенні об’єкти на супутникових знімках, застосовуючи знання з географії та екології, вчилися аналізувати просторові зміни, виявляти особливості ландшафтів і робити висновки про стан довкілля.

7. Цифровий моніторинг історичних змін ландшафту “Балка Грушівка: крізь час і карти”. Учасники аналізували розвиток і трансформацію балки Грушівка за останні півстоліття, використовуючи онлайн-карту oldmaps та супутникові знімки. Вони порівнювали історичні й сучасні карти, визначали зміни в природних та антропогенних об’єктах і робили висновки про вплив людини та природні процеси на ландшафт.

8. Наукова дискусія “Безпека та етика проведення хімічних експериментів”. Учасники ознайомилися з основними принципами безпечного проведення хімічних дослідів у навчальних та наукових лабораторіях. Особливу увагу було приділено питанням запобігання нещасним випадкам, правильному використанню лабораторного обладнання та хімічних речовин, а також дотриманню правил поводження з небезпечними сполуками. Окрім технічних аспектів, обговорювалися етичні норми проведення експериментів, відповідальність дослідника за результати роботи та вплив експериментальної діяльності на навколишнє середовище.

9. Онлайн-тренінг з надання невідкладної допомоги при кровотечах. Під час тренінгу вихованці ознайомилися з основними методами надання першої допомоги при кровотечах різного типу. Було розглянуто принципи зупинки артеріальних, венозних та капілярних кровотеч за допомогою підручних засобів та медичних матеріалів. Учасники отримали практичні рекомендації щодо правильного накладання джгутів, пов’язок та контролю стану постраждалого до прибуття медичних працівників.

10. Онлайн - конференція “Екологічні ініціативи молоді: ідеї та практика”. Конференція об’єднала вихованців та педагогів, які представили свої напрацювання у сфері екології. Обговорювалися теми збереження біорізноманіття, вторинного використання ресурсів, створення мініпроектів у навчальних закладах та громадах. Кожен учасник мав змогу виступити з доповіддю чи презентацією. У підсумку було сформовано спільний план дій для подальшої природоохоронної роботи.

Комунальний заклад “Нікопольський міський еколого-натуралістичний центр” Нікопольської міської ради

Місто Нікополь з липня 2023 року має статус території, яка розташована у зоні активних бойових дій. З 02.06 2025 року в закладі розпочалася літня оздоровча кампанія для вихованців центру.

Другий рік поспіль заклад працює на базі комунального закладу дошкільної освіти № 34 “Маргаритка”, в якого орендує приміщення. Між адміністрацією садочку та центру був укладений договір про використання освітнього простору для проведення занять з екологічної освіти педагогами центру.

Під час літнього періоду працювали гуртки одного дня для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. На заняттях діти вивчали флору та фауну рідного краю у формі вікторин, екологічних ігор, знайомилися з тваринками живого куточка центру, вчилися їх доглядати, робили поробки з природного матеріалу. За літо заняття відвідали близько 110 малюків.

Для старших учнів заняття проводилися у дистанційному режимі. Їм пропонувалися створення екологічних інсталяцій, поробок з природного матеріалу, виготовлення декоративних панно, збір гербаріїв та колекцій.

Комунальний позашкільний навчальний заклад “Центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді” Обухівської селищної ради

Влітку основними видами діяльності закладу були заходи по створення належних умов для організації змістовного дозвілля: спостереження за довкіллям; екскурсії; художньо-естетична діяльність.

На базі ЦЕНТУМ було проведено: екскурсії для групи дошкільнят, учнів молодшого шкільного віку до акваріумного господарства, навчальної оранжереї та зоокуточку з цікавим видовим складом тварин. Всі ці заходи допомагали розвивати у дітей інтерес до природи, дбайливе ставлення до неї, формували художній смак, творчу уяву.

Учні брали участь у рухливих іграх, відпочивали на свіжому повітрі та дихали хвойним ароматом біля ділянки лісових культур. У Екологічній світлиці

займалися одним з видів творчості – фарбами розмальовували малюнки з зображенням козаків, дітей у національному одязі, різних символів України.

Вихованці Центру побували на екскурсії у зоопарку “Три ведмеді” в с. Спаське та зоопарку в с. Ковалівка (Полтавська область).

Комунальний заклад позашкільної освіти “Еколого-натуралістичний центр” Павлоградської міської ради

В літній період робота закладу велася 1 раз на тиждень у формі гуртків одного дня, який розпочав роботу з 02.06.2025 року. Для дітей були організовані цікаві заходи еколого-натуралістичного та художньо-естетичного напрямку. Пріоритетами роботи гуртків одного дня було оздоровлення, загартування, екологічне виховання і розвиток дітей. Діти з великим бажанням брали участь у заходах, які проводились в гуртках. Серед проведених заходів:

- художня майстерня “Природа очима

дітей”, “Домалюй ліс”;

- “День води”;
- розвага “Літня пора — весела пора”;
- пізнавальний захід “Загадковий світ природи”;
- гра-квест “Ключ від зоопарку”;
- майстер-клас “Природне диво”, “Прапор України”;
- екологічна вікторина “Веселковими стежинами”.

Різноманітність форм та методів роботи сприяла:

- розвитку спостережливості і творчої самостійності дітей;
- пізнавальному розвитку (відкриття різноманіття і краси оточуючого світу, вчитися бути відповідальним);
- екологічному розвитку (дбайливе ставлення до природи, піклування про рослини).

Робота з вихованцями гуртків велася по трьох напрямках:

1. Екологічна та природоохоронна робота.
2. Робота на навчально-дослідній земельній ділянці та квітниках.
3. Догляд та спостереження за мешканцями зоокомплексу, живого куточку, аквакомплексу, куточку терраріуміста.

Захід “День води” відбувся у дружній та активній атмосфері. Його метою стало формування екологічної культури, розвиток екологічного світогляду учнів із використанням елементів STEM-освіти, узагальнення знань про воду, її значення та багатогранність, а також розвиток критичного мислення й пізнавального інтересу. Для дітей було організовано низку конкурсів та розваг: змагання з мильними бульбашками, перетягування канату, ігри на водяній ковзанці. Під час заходу учні отримали позитивні враження, зміцнили командний дух та усвідомили важливу роль води в житті людини й довкілля.

Дослідницько-експериментальна діяльність є важливою складовою пізнання дітьми навколишнього світу. У липні ця тема стала основною у проєкті “Я – частинка природи”, в межах якого було проведено тематичні тижні: “Маленькі дослідники”, “Хочемо все знати”, “Казки матінки Природи”. Виконуючи досліди з водою, повітрям та піском і спираючись на власний досвід, діти здобували нові знання про світ неживої природи. Експерименти “Мильні бульбашки”, “Подорож краплинки”, “Фантазуємо з фарбами”, розвивали у вихованців спостережливість, цікавість і логічне мислення.

Вихованці ЕНЦ з задоволенням працювали в зоокомплексі та живому куточку. Доглядали за хом’яками, морськими свинками, шиншильцями, кроликами, дегу, крисами декоративними, навчалися правильно їх годувати, складати раціони харчування, спостерігали за їх смаковими вподобаннями та оформили щоденники спостережень.

Комунальний позашкільний навчальний заклад “Станція юних натуралістів Покровського району” Криворізької міської ради

З 02.06.2025 по 11.07.2025 року керівники гуртків працювали на базі закладів загальної середньої освіти району КГ№№ 46, 57, 86, 93, 121, 126, 33, 34, 52, 52, 97, 112, 125, 32, 44, 36, 62, 111, де діяли дитячі літні дозвіллі майданчики. Також педагоги проводили екскурсійну діяльність на базі СЮН, яку протягом всього літнього періоду відвідали діти з категорії внутрішньо – переміщених осіб, батьки яких в ЗСУ, батьки яких загинули.

В своїй роботі педагоги використовували різноманітні сучасні форми:

- Майстер – клас “Малопоширені овочеві культури;
- Екскурсія по флористичній виставці: “Чарівний квітковий світ”, знайомство з професією флориста, та флористичними композиціями;
- Відео презентація: “Історичний досвід садово-паркового мистецтва та ландшафтного проектування. Сучасні тенденції розвитку ландшафтної архітектури”;
- Практична робота: “Складання плану дослідження. Створення фотогербарію рідкісних зникаючих рослин та фото колекцій охоронюваних видів комах”.

З метою формування почуття любові до Батьківщини та її національних цінностей, національної свідомості в СЮН розроблені і проводяться заходи щодо відзначення національних свят, знаменних та пам’ятних дат. Національно-патріотичні заходи закладу мають різноманітні форми проведення: інформаційні, просвітницькі, навчальні, виховні, пізнавальні та розвиваючі. Наведемо приклад таких заходів:

- година пам’яті “Герої Небесної Сотні – уособлення людської та громадянської гідності: хто вони?”;
- конкурс малюнків “Україна понад усе”, “За мир і свободу”, “З Україною в серці”;
- фото-челендж “Моя вишиванка-моє джерело сили”.

Вихованці гуртка “Дитячий екологічний рух” були задіяні під час роботи майданчику літнього дозвілля “Дивокрай”. Робили повчальні, інформативні експерименти та досліді на якість продуктів споживання та води. Грали у розвиваючі вікторини, які були присвячені сторіччю юннатівського руху. Провели розумовий квест “Стежками юннатівського руху” за історико-пошуковим маршрутом. Переглядали екомультфільми про збереження чистоти довкілля. Долучились до акції “Нагодуй тваринку”. Цікавим було міні-дослідження екосистеми балок та парку. Одним із завданням дослідження було навчитись проводити моніторинг стану води, повітря або ґрунту.

Комунальний позашкільний навчальний заклад “Станція юних натуралістів Тернівського району” Криворізького міської ради

В період з 02 червня по 27 червня 2025 року в Тернівському районі на базах 12 загальноосвітніх навчальних закладів, де є укриття, працювали дві зміни літніх майданчиків відпочинку для школярів всіх закладів району.

Багато вихованців гуртків КПНЗ “СЮН Тернівського району”, які не виїхали за межі міста, також відпочивали в цих таборах.

Всі педагоги СЮН працювали з виїзними організаційно-масовими заходами на літніх майданчиках відпочинку. Керівники гуртків проводили для дітей різноманітні екологічні ігри, вікторини, майстер-класи по роботі з природним матеріалом, з папером тощо.

Всього заходами екологічної спрямованості було охоплено 435 дітей.

Комунальний заклад позашкільної освіти “Криничанський Центр учнівської молоді” Криничанської селищної ради

Педагогічні працівники закладу активно працювали під час літньої оздоровчої кампанії, ними було проведено багато масових заходів. Наведемо декілька яскравих прикладів.

До Дня захисту дітей було проведено екологічне свято “Подружи метелика та бджілку”. Дружба - найцінніший скарб на Землі! Діти поринули у казковий світ природи, де метелик і бджілка вчилися дружити, допомагати одне одному та берегти довкілля. Було багато посмішок, ігор, захоплення та щирих емоцій.

У теплій атмосфері світла, щирості та співчуття відбулося заняття у творчій майстерні “День добра”, присвячене вшануванню пам'яті дітей, які загинули внаслідок збройної агресії росії проти України.

Цього дня діти зібралися, щоб творити добро власними руками та серцями. У спільній творчій майстерні вони виготовляли янголів та дзвіночки

пам'яті — символи чистоти, невинності й вічної любові. Кожен янгол — мов молитва за маленьке життя, яке обірвалося надто рано. Кожен дзвіночок — як ніжний голос совісті, що закликає світ до миру, справедливості й захисту дитинства.

Неймовірна подорож у світ традицій та краси відбулася під час екскурсії до творчої майстерні “Лялин світ”, учасники мали унікальну можливість ознайомитися з мистецтвом виготовлення етноляльок — оберегів, носіїв української культури й душі народу. Діти ознайомилися з історією виникнення ляльки-мотанки, її символікою, значенням кольорів, тканин та форм. Кожна лялька - це не просто декоративний виріб, а справжній витвір мистецтва, наповнений любов'ю, турботою та глибоким сенсом.

З 04 по 08 червня в с. Дениші Житомирської області відбулися чемпіонат України зі спортивного туризму — гірський туризм, де Дніпропетровську область представляли вихованці гуртка “Пішохідний туризм” ЦУМ.

Складні скельні масиви, цікаві дистанції та напружена боротьба між учасниками, нові друзі та купа емоцій, сльози та радість від перемоги - це все запам'ятали діти.

Всього в області оздоровлено 1405 вихованців, що становить 34% від загальної кількості юннатів, зокрема 586 дітей пільгових категорій, з них: дітей-сиріт — 7, дітей-переселенців — 126, позбавлених батьківського піклування — 14, дітей учасників АТО/ООС — 51, дітей з інвалідністю — 4, з багатодітних та малозабезпечених сімей — 141, з групи ризику — 12, талановитих і обдарованих — 231.

Оздоровлено юннатів:

- в стаціонарних дитячих оздоровчих закладах — 12;

- в таборах денного перебування – 139;
 - охоплено екскурсіями, походами – 1025.

Донецька область

Літня відпочинково-оздоровча та експедиційна кампанія 2025 року для дітей та учнівської молоді Донецької області проходила в особливих умовах, зумовлених триваючою збройною агресією російської федерації. Попри виклики воєнного часу, педагогічні працівники Донецького обласного еколого-натуралістичного центру (далі – Центр) забезпечили проведення широкого комплексу освітніх, оздоровчих та дослідницьких заходів у змішаному (онлайн та офлайн) форматі.

Онлайн-формат

У 2025 році Центр організував **три зміни екологічної онлайн-експедиції «Зміни планету — не виходячи з дому!»**, до якої долучилися **115 учнів, 8 батьків** та їхні педагоги-куратори з різних громад.

Основні види діяльності:

- онлайн-зустрічі з організаторами та постановка завдань;
- індивідуальні та командні квести;
- створення творчих і наукових робіт (казки, відео, презентації, дослідження);
- популяризація результатів у соціальних мережах (#ДООЕНЦ, #МоєПозашкілля, #ЛітняЕкспедиція2025);
- ведення спільних онлайн-дошок для збереження результатів.

Завдання мали інтегрований характер та сприяли розвитку спостережливості, аналітичного мислення, навичок цифрової комунікації й креативного самовираження.

Основні результати онлайн-експедиції:

- понад 100 учнівських робіт різного формату;
- активність у соціальних мережах, що сприяла поширенню екологічних ідей серед громадськості;
- унікальні описи флори та фауни, «місць сили» та казкових образів птахів;
- ефективна система оцінювання, що мотивувала учасників до якісної роботи.

Офлайн-формат

Для **169 здобувачів освіти** була проведена обласна експедиція на базі санаторно-оздоровчого центру «Смарагдове місто», релокованого до с. Оринин Хмельницької області.

Програма включала:

- дослідження властивостей води, виготовлення фільтрів, аналіз її якості;
- екологічні майстер-класи («Антикомар» із аромооліями, створення гербаріїв, поробки «Скарби літа»);
- використання застосунку **iNaturalist** для розпізнавання рослин;
- творчі завдання в межах конкурсу «Екологічними стежками Донеччини»;
- інтерв'ю з жителями громади, дослідження історії та екологічних проблем села Оринин;
- вивчення флори, фауни й орнітофауни регіону.

Ця експедиція сприяла формуванню в дітей почуття відповідальності, екологічної культури, командної взаємодії та любові до рідного краю.

Діяльність у хабах

Паралельно організовувалася робота в офлайн-режимі на базі освітніх хабів у м. Київ та м. Дніпро. Діти брали участь у висаджуванні рослин, проведенні експериментів, творчих заняттях (малювання, виготовлення сувенірів, аплікації). Це дозволило охопити тих учасників, які не мали можливості виїхати на оздоровчу базу.

Отже:

1. Літня кампанія 2025 року підтвердила, що навіть в умовах воєнного стану можливо організувати якісну відпочинково-оздоровчу та освітню діяльність для дітей.
2. Поєднання онлайн та офлайн-форм забезпечило гнучкість, доступність і ширше охоплення учнівської молоді.
3. Значна увага приділялася розвитку екологічної та громадянської свідомості, формуванню практичних навичок дослідницької діяльності.
4. Використання цифрових технологій та соціальних мереж дозволило посилити ефективність популяризації екологічних знань.
5. Педагогічний колектив Центру продемонстрував високий рівень професійності, креативності та здатності до адаптації в умовах кризи.

Всього в області оздоровлено 317 вихованців, що становить 39% від загальної кількості юннатів, зокрема 317 дітей пільгових категорій, з них: дітей-переселенців — 269, з інвалідністю — 3, з багатодітних та малозабезпечених сімей — 33, талановитих і обдарованих — 12.

Оздоровлено юннатів:

- в стаціонарних дитячих оздоровчих закладах – 169;
- Охоплено екскурсіями, походами – 115.

Житомирська область

У комунальному закладі позашкільної освіти «Обласний еколого-натуралістичний центр» Житомирської обласної ради створено умови для організованого змістовного та якісного оздоровлення та відпочинку юннатів.

Традиційно у перший день літа з нагоди відзначення Міжнародного дня захисту дітей вихованці та педагоги КЗПО «ОЕНЦ» ЖОР проводять серію незабутніх екопікніків. У мальовничих куточках на території закладу, діти змогли насолодитися свіжим повітрям, яскравим сонечком та веселими розвагами. Вихованці із захопленням брали участь у цікавих квестах, вікторинах, конкурсах, змаганнях.

4 червня 2025 року в КЗПО «Обласний еколого-натуралістичний центр» ЖОР відбувся V обласний екофорум, присвячений Всесвітньому дню охорони навколишнього середовища. У межах форуму підбито підсумки обласної екологічної акції «Екомісія: Україна», що об'єднала активних школярів, педагогів та небайдужу молодь навколо спільної справи – збереження довкілля.

Із вітальним словом до учасників звернулася Наталія Бордюг, директор КЗПО «ОЕНЦ» ЖОР, доктор педагогічних наук, професор. Привітав та подякував за активну громадську позицію у справі екології Володимир Вербицький, директор Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді. Олександр Кондратюк, директор Департаменту екології та природних ресурсів ЖОДА особисто привітав учасників та вручив їм подяки.

Учасники форуму представили власні екологічні ініціативи, поділилися досвідом, досягненнями та практичними результатами роботи у сфері охорони природи. Особливу увагу привернули відеоманіфести, які закликають берегти довкілля та звернути увагу на актуальні екологічні виклики.

Четвертий рік поспіль в КЗПО ОЕНЦ ЖОР працює літня екологічна школа «EcoLandLab». Протягом трьох незабутніх тижнів з 9 до 28 червня 87 юні екологи віком від 6 до 16 років занурились у світ природи, пригод, відкриттів та відпочинку. Кожен ранок розпочинався зі спортивної руханки і діти отримували заряд наснаги та натхнення на подальші активності. Юні екологи не лише здобули цінні знання, але й навчилися працювати в команді, розвинули лідерські якості та усвідомили важливість збереження природи.

Заняття відбувалися у трьох лабораторіумах: «Біологічний лабіринт», «Безпека життя та простору», «Арт-дизайн», де кожен з учасників знайде собі цікаве та корисне навчання та дозвілля.

В перший день юні натуралісти знайомилися між собою у цікавій грі «Хто я?», побували справжніми синоптиками у «Лабораторії погоди», вивчали сезонні зміни у природі влітку та досліджували будову клітини. У творчій майстерні виготовили різнокольорові закладки для книжок та чудові квіти із соломи.

У наукових лабораторіумах діти вивчали диких тварин, пізнавали таємничий світ шишок та цікавий підводний світ акваріумних риб. Також розгадували таємниці чистої планети та проходили лабіринтами асоціативного тесту «Подорож».

У творчих майстернях малювали портрет свого друга, створювали панно з рослинними орнаментами та ліпили кухоль з глини .

Відбувалися творчі зустрічі з цікавими людьми: Миколою Францовичом Весельським, співробітником Поліського національного університету, науковим співробітником Житомирського обласного краєзнавчого музею. Разом з Анастасією Ращенко, канд. економ. наук, доцентом кафедри менеджменту та маркетингу Поліського національного університету вихованці спробували себе в ролі креативних копірайтерів і створили «Зелену рекламу».

А також неймовірна, зустріч з кінологічною службою Головного управління Національної поліції у Житомирській області та їх чотирилапими вихованцями. Інспектори-кінологи розповіли дітям про свою роботу, особливості дресирування службових собак, про різні характери своїх підопічних та їхню поведінку.

На освітніх зупинках діти створювали місто своєї мрії та справжній маленький садочок, ходили на екскурсію лабіринтами природи, вивчали екзотичні тварини .

Цікавою стала зустріч з представниками Житомирського районного управління ГУ ДСНС України в Житомирській області Рятувальники в цікавій формі розповіли про вибухонебезпечні предмети, боєприпаси та пояснили основні правила безпечної поведінки при виявленні небезпечних знахідок. Справжнім сюрпризом для вихованців стала демонстрація справжньої пожежної машини Діти ознайомилися з будовою і технічними можливостями пожежного автомобіля, побачили та приміряли на себе спеціальний одяг та спорядження рятувальників. І, звичайно, спробували гасити уявну пожежу.

Відбувся дуже корисний та цікавий тренінг з профорієнтаційною командою Житомирського медичного інституту. Під час зустрічі діти навчалися правилам домедичної допомоги: базовим реанімаційним заходам, алгоритму дії при невідкладних станах , як правильно зупинити кровотечу, як накласти джгут.

А ще діти знову зустрічали гостей - представників Управління патрульної поліції в Житомирській області, які в цікавій, ігровій формі нагадали дітям правила безпечної поведінки. Вихованцям випала чудова нагода приміряти бронежилети, відчути себе справжніми поліцейськими і посидіти в патрульній машині.

Упродовж цих трьох тижнів діти мали змогу:

- * Поглибити свої знання з екології, біології та природознавства через інтерактивні та практичні заняття.

- * Досліджувати навколишнє середовище під час захопливих екскурсій та експедицій.

- * Розвивати свої творчі здібності у майстер-класах та творчих майстернях.

- * Весело та активно проводити час на свіжому повітрі, граючи в ігри та беручи участь у спортивних змаганнях.

- * Знайти нових друзів та обмінятися досвідом з однодумцями.

З 9 до 13 червня у місті Рочестер (США) відбувся фінал наймасштабнішого у світі конкурсу екологічних проєктів – GENIUS Olympiad. Це глобальна

платформа, де талановиті учні 8–11 класів з усього світу презентують свої інноваційні ідеї у сфері науки, мистецтва, інженерії та бізнесу.

Цьогоріч у фіналі змагалися 1269 учасників із 69 країн, і серед них – 34 юних генії з Малої академії наук України, які представляли 11 областей нашої країни.

З особливою гордістю вітаємо нашого вихованця, Грищука Дмитра, який здобув срібну медаль у категорії «Програмування»! Це вже друга поспіль срібна нагорода Дмитра на GENIUS Olympiad – минулого року він також повернувся з конкурсу з високим результатом.

15 липня відзначається День Української Державності! Дмитро Гришук і Марія Хацкевич, вихованці КЗПО "Обласний еколого-натуралістичний центр" ЖОР, підготували інформаційно-просвітницький буклет "Видатні творці української державності", в якому відмітили одних із найбільш значущих особистостей у становленні держави України.

З 14 по 20 липня проходив чемпіонат світу з веслування на човнах «Дракон» в Німеччині, м. Брандербург.

Спортсмени Спортклуб Дракон і ЖОКДЮСШ ФСТ «Спартак» брали участь у складі національної збірної команди України і показали неперевершені результати.

Під час літніх канікул вихованці КЗПО «ОЕНЦ» ЖОР відвідали екскурсію виробництва морозива «Рудь».

Дізналися, що підприємство має 150 видів рецептів морозива, щодня виготовляє 170 тон, є найбільшим виробником морозива в Україні та експортує продукцію майже по всьому світу! Відвідали виробництво, звичайно поласували смачненьким морозивом і відчули себе справжніми ескімосами на складі при температурі -18 градусів!

Під час літніх канікул продовжилася активна та змістовна робота в обласному екскурсійному таборі «Пізнай навколишній світ», який відвідали 1970 дітей з області.

Діти побували в унікальній подорожі екзотичними видами рослин зимового саду та ботанічної лабораторії, почули захопливі розповіді про тварин живого куточка та рідкісних акваріумних рибок.

Учні відчували особливу енергію природи та її справжню красу, зарядилися позитивом та гарними емоціями. Справжнім оазисом дитячих емоцій та вражень став куточок живої природи, де дітлахи моли чудову нагоду поспілкуватися з його пухнастими мешканцями.

Проведення обласного конкурсу до Дня Незалежності України «Кольорові барви рідної країни» стало традиційним в області. Цьогоріч в ньому взяли участь 133 здобувачі освіти з 23 територіальних громад.

Всього в області оздоровлено 286 вихованців, що становить 28% від загальної кількості юннатів, зокрема 15 дітей пільгових категорій, з них: дітей-переселенців — 2, з багатодітних та малозабезпечених сімей — 8, талановитих і обдарованих — 5.

Оздоровлено юннатів:

- в профільних таборах – 87;
Охоплено екскурсіями, походами – 199.

Запорізька область

Комунальним закладом «Запорізький обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» Запорізької обласної ради протягом літніх канікул для вихованців закладу проводились онлайн заходи:

- святковий експрес «Радіймо літу: і дорослі і діти»;
- пізнавальна година «Таємниці шевронів українських захисників»;
- онлайн-вистави лялькового екологічного театру «Горобинка» та «Щаслива мисочка»;
- обласний конкурс проєктів «Готелі для комах»;
- обласний заочний проєкт «Сад на підвіконні»;
- інформаційна година «Права знай та обов'язки не забувай!»;
- конкурс анімало-ерудитів «Ми і тварини»;
- діалог юних науковців «Зміна клімату: глобальна проблема чи перебільшення»;
- арт-сніданок «Хортицькі самоцвіти»;
- віртуальна лабораторія «Розкриваємо таємниці природи»;
- мандрівка стежиною природи «Зелений друг завжди допомагає – тисячі долонь нам простягає»;
- гра-подорож «Тварини Червоної книги України»;
- інформаційний захід до Дня Незалежності України та Дня Державного прапора України «Нехай у кожної дитини живе любов до України».

Для здобувачів освіти працювали творчі майстерні по виготовленню птаха-оберега «Лелека» та ляльки-травниці»; творча лабораторія «Квітковий фейс-арт».

Для школярів, педагогів міста та тимчасово переміщених осіб керівниками гуртків ЗОЦЕНТУМ проводились індивідуальні екскурсії до лабораторій «Куточок живої природи» та «Акваріумістика», куточка хліба, виставкової зали.

Детальна інформація про заходи висвітлювалась на офіційному сайті закладу <https://www.zocentum.com>

Івано-Франківська область

Організація літнього відпочинку юннатів області здійснювалась в літній період відповідно річного плану роботи позашкільних закладів еколого-натуралістичного спрямування:

- Івано-Франківської міської дитячої екологічної станції;
- Еколого-натуралістичного відділу Центру науково-технічної творчості учнівської молоді Калуської міської ради.

Міська дитяча екологічна станція Івано-Франківської міської ради (директор Галина Глушко) під час літньої школи «ЕКО-БУМ» проводила майстер-класи для дітей і батьків м. Івано-Франківська та переселенців. 55 дітей відвідали майстер-класи. Для дітей проводилися екскурсії в межах міста (в парк, кінотеатр, театр ляльок, університети, музеї), якими було охоплено 690 дітей.

За період з 02.06.2025 по 20.06.2025 року еколого-натуралістичний відділ Центру науково-технічної творчості учнівської молоді Калуської міської ради (директор Оксана Канюка, завідувач відділу Галина Савчин) організовано відвідували понад 300 дітей пришкольних таборів міста, які гуртом розважались та оздоровлювались на «екостежці відчуттів» відділу, мандрували об'єктами навчальної екологічної стежки дендропарку, знайомилися з рослинністю на дослідних ділянках і навчальними кабінетами, зоною для відпочинку, дозвілля та навчання юннатів на свіжому повітрі.

Діти із задоволенням спілкувалися з пухнастими мешканцями куточка живої природи, спостерігали за шиншилами, черепахами, кроликами, з цікавістю дізнавалися від юннатів-екскурсоводів та їх педагогів про цікавий релікт – гінкго дволопатеве, флору свого рідного краю; насолоджувались п'янкими пахощами лікарських трав, смакували юннатівські фіточаї, брали участь у майстер-класах.

Всього в області оздоровлено 1209 вихованців, що становить 80% від загальної кількості юннатів.

Київська область

Адміністрація Комунального закладу Київської обласної ради «Центр творчості дітей та юнацтва Київщини» у відповідь на лист Національного еколого-натуралістичного центру № 222 від 25.08.2025 р. «Про інформаційні дані щодо проведення літніх відпочинково-оздоровчих, експедиційних кампаній дітей та учнівської молоді в системі позашкільної освіти еколого-натуралістичного профілю за 2025 рік» Комунальний заклад Київської обласної ради «Центр творчості дітей та юнацтва Київщини» повідомляє наступне:

Вихованці гуртка «Юні рослинники» Комунального закладу Київської обласної ради «Центр творчості дітей та юнацтва Київщини», учні

Погребівської гімназії Васильківської міської ради (керівник – Костянтин Красніков) взяли участь у **Всеукраїнському зльоті юних дослідників-природознавців**, який відбувся на базі Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді у період з **02 по 06 червня 2025 р.**, Юні природознавці долучилися до науково-практичної конференції, агробіологічного практикуму на базі НУБіП України, екскурсії до ботанічного саду, плодового саду, колекційної ділянки НУБіП України, екскурсії по вечірньому Києву. Також здобули перемоги у захисті власних дослідницько-експериментальних проєктів. Участь у заході сприятиме підвищенню рівня екологічної свідомості, мотивації до навчання та формуванню наукового світогляду вихованців.

На базі центрів еколого-натуралістичної творчості (станцій натуралістів) відбувся ряд літніх відпочинково-оздоровчих кампаній.

Так, на базі **Центру еколого-натуралістичної творчості Білоцерківської міської ради** було організовано роботу літнього профільного табору з денним перебуванням дітей «ЕкоТех», метою якого є організація для дітей корисного та цікавого відпочинку, всебічного розвитку їхніх здібностей у сферах екології та технологій. Діти були охоплені гуртковою роботою еколого-натуралістичного напрямку шляхом залучення їх до відповідних майстер класів, пізнавально-розважальних та інтелектуальних ігор, занять з емоційної стабілізації, онлайн-мандрівок, бесід щодо традицій рідного краю, бережливого ставлення до природи України тощо.

Влітку 2024 року на базі **Центру еколого-натуралістичної творчості «ЮННАТИ» Боярської міської ради** у червні 2025 року було організовано роботу інтерактивного клубу «Еко-простір», основною метою якого є екологічне виховання дітей та підлітків, зміцнення здоров'я та організація їх активного змістовного відпочинку. Робота у клубі включала поєднання ігрової, пізнавальної, еколого-натуралістичної та дослідницької діяльності. Особливу увагу в роботі клубу приділено ментальному здоров'ю дітей та сприянню їхній соціалізації. З вихованцями гуртків проводились групові та індивідуальні заняття, основний акцент робився на інтерактивні форми роботи: догляд за тваринами у живому куточку та на екофермі, катання на конях, годування кроликів; спостереження та догляд за рослинами у теплиці, на ділянках; заготівля лікарських трав; рухливі ігри та квести, флеш-моби, змагання, естафети, вікторини, майстер-класи, тренінги, екскурсії, виставки, міні-концерти.

Вихованці **Васильківської міської станції юних натуралістів** Васильківської міської ради відпочивали у літніх оздоровчих таборах, які працювали на базі закладів освіти Васильківської територіальної громади. Завдяки активній діяльності керівників гуртків кожен день у таборі для дітей був насичений новими подіями, враженнями, почуттями. Для дітей було проведено гру «Давайте познайомимось», конкурс малюнків на асфальті «Нехай живуть на світі щасливо усі діти», бесіду «Культура харчування», гру «Відгадай страву». Учасники створювали екологічні проєкти «Школо, квітуй!»,

висаджували квіти на клумби. Також діти вчилися плести патріотичні браслети зі стрічки, бісеру, які потім передали бійцям.

Педагоги та вихованці **Фастівської станції юних натуралістів Фастівської міської ради** взяли участь у літніх відпочинково-оздоровчих проектах, зокрема – міжнародна освітня кампанія «ZOOM – Діти захищають клімат!», метою якої є формування екологічної свідомості та відповідального ставлення до довкілля з раннього віку (за підтримки проекту «Угода мерів – Схід»). Протягом тижня вихованці досліджували, як власні щоденні звички впливають на довкілля. Діти говорили про кліматичні зміни, розмірковували, як зменшити енергоспоживання вдома та в школі, та фіксували свої «зелені» вчинки у вигляді наліпок у спеціальному альбомі.

Також, вихованці закладу взяли участь:

- проект «Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка дітей під час літніх канікул для дітей у місцях їхньої найбільшої концентрації», за підтримки ЮНЕСКО та ГО «Батьківська спілка»;
- волонтерський Арт-проект «Я_вірю_в_тебе_Україно» у співпраці з ГО «Товариство жінок міста Фастова», «Маскувальні янголи». На виставці-продажу були представлені тубуси розмальовані вихованцями та педагогами закладу. Виручені кошти були передані на придбання зарядної станції для медичної роти 54 ОМБр.

Колектив Фастівської станції юних натуралістів долучився до благодійної ярмарки під час благодійного концерту гурту KOZAK SYSTEM, організованих ГО «Ріка сонця», «Товариство жінок міста Фастова». Діти продавали свої вироби та провели майстер-клас з плетіння патріотичних браслетів. Всі виручені кошти пішли на потреби ЗСУ.

Під час роботи прищільних таборів керівниками гуртків **Тарашанської станції юних натуралістів** були проведенні такі бесіди та заходи: екологічний челендж «Хай сяє школа чистотою», еко-подорож «Віч-на-віч з природою», інтелектуальна гра «Природолюби», конкурс дитячого малюнка «Наше майбутнє в наших руках», змагання знавців «Тварини та рослини, які занесені до Червоної книги України», проект «Шкільний квітник», спортивні змагання, ігри, естафети, екскурсії в природу та історичними стежками сіл. Педагоги доклали максимум зусиль для створення комфортного емоційного настрою; сприяли добровільній участі дітей у різних справах; забезпечували індивідуальний підхід до вихованців, особливо, що потребують підвищеної уваги.

Літні відпочинково-оздоровчі та експедиційні кампанії у системі позашкільної освіти еколого-натуралістичного профілю є ефективним засобом екологічного виховання та всебічного розвитку дітей. Вони забезпечують поєднання пізнавальної, практичної й рекреаційної діяльності, сприяють збереженню здоров'я та формуванню активної громадянської позиції учнівської молоді.

Всього в області оздоровлено 634 вихованців, що становить 13,5% від загальної кількості юннатів, зокрема 375 дітей пільгових категорій, з них: дітей-

сиріт — 4, дітей-переселенців — 46, позбавлених батьківського піклування — 6, дітей учасників АТО/ООС — 98, дітей з інвалідністю — 10, з багатодітних та малозабезпечених сімей — 104, талановитих і обдарованих — 107.

Оздоровлено юннатів:

- в таборах денного перебування — 423;
- в профільних таборах 4;
- охоплено екскурсіями, походами — 979.

Кіровоградська область

Відповідно листа Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді від 25 серпня 2025 року № 222 «Про інформаційні дані щодо проведення літніх відпочинково-оздоровчих, експедиційних кампаній дітей та учнівської молоді в системі позашкільної освіти еколого-натуралістичного профілю за 2025 рік» адміністрація комунального закладу «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» надає відповідну аналітичну довідку та зведену статистичну таблицю (додаток 1).

Відповідно наказу директора департаменту освіти і науки Кіровоградської обласної військової адміністрації від 26 травня 2025 року № 139-од «Про організацію дозвілля та розвитку дітей влітку 2025 року» та плану заходів комунального закладу «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді», Світловодської станції юних натуралістів Світловодської міської ради, Станції юних натуралістів Комунального закладу «Торговицький ліцей імені Є.Ф. Маланюка» Новоархангельської селищної ради Голованівського району Кіровоградської області (філія) було організовано та проведено обласну акцію «Під літнім небом України» та охоплено організованими формами відпочинку 2633 юннатів.

До цієї Акції в Кіровоградському ОЦЕНТУМ була організована ЛІТНЯ ЕКОЛОГІЧНА ШКОЛА з різноманітними online заходами: марафони «Чарівна країна дитинства», «Спостерігаємо та досліджуємо довкілля влітку», «Мій голос за природу»; акція «Дзвоники» приурочена до міжнародного дня безневинних дітей — жертв агресії; обласний зліт юних екологів Кіровоградщини «EcoFest — 2025»; «Коворкінг з прав тварин» — поширення інформації про права тварин; челенджі «Подорож до дивовижного світу тварин», «Я — Землі своєї паросток зелений», «Це моя Україна — це моя Батьківщина», «Мій ЕкоВчинок», «Чотирилапий друг»; online — виставка дитячих поробок та малюнків «Моя мальовнича країна — Україна»; флешмоб до Дня Конституції «Зі святом тебе, Україно!» та інтерактивна гра «Правда чи міф»; фоточелендж «Улюблені краєвиди моєї батьківщини»; квітковий вернісаж «Квіти нашого краю; патріотична мозаїка «Розмаїта моя Україна».

В заході взяли участь учні, вихованці закладів загальної середньої та позашкільної освіти Кіровоградської області: Благівіщенської, Бобринецької, Гайворонської, Долинської, Маловисківської, Новомиргородської, Новоукраїнської, Світловодської міських рад; Вільшанської, Заваллівської,

Компаніївської, Новоархангельської, Новопраської, Олександрівської, Онуфріївської, Петрівської, Приютівської, Устинівської селищних рад; Великоандрусівської, Великосеверинівської, Ганнівської, Глодоської, Гурівської, Дмитрівської, Злинської, Кетрисанівської, Мар'янівської, Піщанобридської, Попельнастівської та Рівнянської сільських рад.

З метою формування творчої особистості, екологічної культури учнів та привернення уваги громадськості до проблем екології навколишнього середовища з 02 по 06 червня 2025 року ОЦЕНТУМ провів марафон «Чарівна країна дитинства».

Для участі необхідно було зняти невеличке відео або опублікувати фотографії з виконаними діями та розмістити їх на власній сторінці фейсбук із відповідним хештегом.

В рамках проведення членджу «Чарівна країна дитинства» для вихованців комунального закладу «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» на базі комунального закладу «Гірнична гімназія Кропивницької міської ради» було проведено майстер клас «Квітковий вернісаж» по виготовленню квіткових композицій, еко-ігри «Я і природа», квест «Екологічний експрес».

04 червня відзначався Міжнародний день безневинних дітей – жертв агресії. Цього дня відбулася акція «Дзвіночки», яка проходить за ініціативи першої леді Олени Зеленської.

Керівник гуртка Кіровоградського ОЦЕНТУМ Романенко В.О. для вихованців гуртка «Природа рідного краю», який працює на базі Ліцею «Лідер», провела виховну годину на тему: «Вкрадене дитинство» присвячену пам'яті маленьких українців, чиє життя забрала війна внаслідок збройної агресії рф. Під час заходу гуртківці виготовили дзвіночки пам'яті, які символізують голоси вбитих дітей, які вже більше не звучатимуть.

Вихованці гуртка «Лікарські рослини» Кіровоградського ОЦЕНТУМ на базі комунального закладу «Компаніївський ліцей» Компаніївської селищної ради вшанували пам'ять безневинних дітей, які постраждали від агресії, виготовивши дзвіночки і розвісивши їх на дерева біля Алеї Слави.

05 червня 2025 року комунальним закладом «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» спільно з Департаментом екології та природних ресурсів Кіровоградської обласної військової адміністрації на базі Орхуського екологічного інформаційно-тренінгового центру, що діє при відділі документів з економічних, технічних та природничих наук комунального закладу «Обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д.І. Чижевського» було організовано та проведено обласний зліт юних екологів Кіровоградщини «EcoFest – 2025» з метою підтримки і відзначення обдарованих дітей та молоді, які займаються природоохоронною та просвітницькою діяльністю в екологічній сфері та з нагоди 100-річчя позашкільної еколого-біологічної освіти в Україні.

На зльоті зібрались всі ті – в серцях яких палає любов до рідного краю та її природи. Цей захід – не лише підсумок їх діяльності за рік, а й свідчення

високої місії, яку вони виконують: охорона та дбайливе ставлення до навколишнього середовища в своїх громадах, селах, містах.

В рамках проведення обласної акції «Під літнім небом України 2025» Кіровоградський ОЦЕНТУМ з метою привернення уваги громадськості про права, потреби та гуманне ставлення до тварин з 09 по 14 червня провів тиждень поінформованості про права тварин «Коворкінг з прав тварин».

Вихованці гуртків взяли участь у екочеленджі «Подорож у світ тварин». Гуртківці проводили власні дослідження за світом тварин, а спостереження фіксували на камеру телефону. Діти зуміли передати життя у водному середовищі, де панують риби, що спритно ковзають крізь товщу води, а на суші зустріли спритних білок, що перестрибують з гілки на гілку, і невтомних мурах, що будують складні підземні міста і переконалися, що під землею кипить життя: кроти риють свої тунелі, черв'яки переробляють ґрунт, а численні комахи створюють складні підземні мережі.

Вихованці гуртка «Юні флористи» Кіровоградського ОЦЕНТУМ, керівник Лоцман Т.В., в рамках челенджу «Подорож у світ тварин» ознайомилися зі світом тварин, умовами їх життя, значенням в природі та житті людини.

З 23 по 28 червня Кіровоградський ОЦЕНТУМ провів online-заходи щодо відзначення Дня Конституції України.

Мета проведення заходів – розширити знання дітей про національні та державні символи України, сприяти вихованню в учнів національної свідомості, любові до Батьківщини; виховувати шанобливе ставлення до символів держави.

З метою формування творчої особистості, екологічної культури учнів та привернення уваги громадськості до проблем екології навколишнього середовища з 30 червня по 04 липня 2025 року було проведено марафон «Спостерігаємо та досліджуємо довкілля влітку». Для участі необхідно було підготувати дайджест (відео, фото або презентацію) власних практичних дій за темами: «Екологічний активний відпочинок»; «Насичуємо організм вітамінами влітку» та «Сім чудес України». Відео, фото або презентації з виконаними діями учасники публікували на власній сторінці фейсбук.

Педагоги Світловодської станції юних натуралістів в рамках участі в марафоні «Спостерігаємо та досліджуємо довкілля влітку» для вихованців закладу провели цікаву бесіду про важливість вітамінів для здоров'я та розвитку організму людини. Після теоретичної частини вихованці взяли участь у практичних вправах зі складання корисного меню, де навчилися обирати збалансовані продукти, багаті на необхідні вітаміни та мінерали. Такий інтерактивний підхід допоміг дітям краще усвідомити, як правильно харчуватися для підтримки імунітету та енергії, а також розвивати звичку здорового життя з раннього віку.

В рамках проведення обласної дитячої акції «Під літнім небом України 2025» Кіровоградський ОЦЕНТУМ з 07 липня по 11 липня 2025 року провів челендж «Я - Землі своєї паросток зелений».

Челендж передбачав участь у 2 номінаціях: «Я – дослідник» Природоохоронні території та День «Не наступайте на бджіл» (Don't Step on a Bee Day).

Юні дослідники виконали великий обсяг роботи на природоохоронних територіях області.

Ващенко Діана, вихованка гуртка «Основи природничої відеозйомки» Кіровоградського ОЦЕНТУМ (керівник – Світлана Полтавець) під час челенджу підготувала екомаршрут заповідними куточками Компаніївщини. Дослідниця з'ясувала, що ці природоохоронні території є справжніми перлинами, що дозволяють відчувати первозданну красу українського степу. Їхня краса полягає у простоті та автентичності, у збереженні тієї природи, яка оточувала наших предків, і яка потребує нашого захисту.

Ковальова Анастасія, голова комісії «Здорового способу життя» ДЕП та творча група вихованців Євроклубу «Мрія» Устинівського БДЮТ (керівник -- Світлана Пінчук) досліджували ландшафтний заказник «Монастирище». Учасники експедиції переконалися в тому, що це місце вражає не лише своїм рельєфом, а й багатою та унікальною флорою, частина якої занесена до Червоної книги України.

Вихованці гуртка «Юні лісівники» Новоархангельської СЮН (керівник – Олена Пісна) не лише ознайомилися з навколишньою природою, а й поглибили свої знання з історії рідного краю. Одним із напрямів роботи стало вивчення екосистеми річки Синюха в межах селища Новоархангельськ.

Вихованці Кіровоградського ОЦЕНТУМ доєдналися до відзначення Дня «Не наступайте на бджіл». Софія Назаренко, вихованка гуртка «Лікарські рослини» (керівник – Світлана Полтавець) закликала людей бути уважними до комах та ділитися власними відео та фото спостереженнями бджолиними родинами власних пасік. Єгор Кадигроб, вихованець вищезазначеного гуртка підготував листівку «Бджоли - життя планети» з метою просвітницької діяльності на захист бджіл. Марія Панченко, вихованка гуртка «Основи природничої відеозйомки» (керівник – Світлана Полтавець) виготовила власноруч аплікацію із закликом «Бджоли – друзі природи!», провела серед населення роз'яснювальну роботу та розповсюдила інформаційні листівки. Луценко Злата, вихованка гуртка «Основи фенології» (керівник – Тетяна Лоцман) підготувала фоторозповідь про пасіку дідуся, де проводить свій час з родиною. Вихованка має чудову нагоду застосовувати на практиці знання, які отримує на заняттях гуртка.

Вихованці гуртка Новоархангельської СЮН доєдналися до відзначення Дня «Не наступайте на бджіл»: через відеозйомку зуміли донести важливість цих комах для екосистеми в цілому.

Учнівська молодь Кіровоградщини долучилася до відзначення Дня Української Державності, взявши активну участь з 14 по 18 липня 2025 року у челенджі «Це моя Україна – це моя Батьківщина».

За допомогою поетичного слова учасники челенджу згадували славне минуле нашої держави та планували майбутнє: гідне життя вільної України; оспівували красу рідної землі, її неповторність та багатство. Твори, які виконували учні, пронизані щирою любов'ю до України, до її народу, історії та культури. Також, учні, приймаючи участь в челенджі, створювали малюнки

про Україну. Для створення роботи кожна дитина використала не лише фарби чи олівці, а й вклала частинку свого серця та душі.

З 21 по 25 липня 2025 року комунальний заклад «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» провів челендж «Мій ЕкоВчинок». Учні та вихованці області показали прості та дієві щоденні вчинки, які допомагають зберігати ресурси планети та зменшувати негативний вплив на довкілля.

В рамках обласної акції з 28 липня по 01 серпня 2025 року було проведено фоточелендж «Улюблені краєвиди моєї Батьківщини». Природа Кіровоградщини – багата та розмаїта. Та в кожного з нас є улюблений куточок рідної природи. Улюблений куточок – це найпрекрасніше місце для кожного з нас. Це місце захищено від сторонніх очей. Тут можна посидіти в тиші, залишитися зі своїми думками і мріями. Світлинами улюбленого місця рідної природи поділилися 162 учнів закладів загальної середньої та позашкільної освіти.

З метою поглиблення знань дітей про традиції українського народу, квіто-обереги та їх значення, розширення уявлення про природну красу і багатства рослинного світу, розвитку пізнавальної активності, спостережливості, інтересу до народних традицій, емоційного інтелекту, формування уміння бачити красу навколо себе, чуттєве сприйняття світу, виховання поваги до національних символів українського народу, почуття любові та бережливого ставлення до квітів й природи рідного краю з 04 по 08 липня Кіровоградський ОЦЕНТУМ організував та провів квітковий вернісаж «Квіти нашого краю».

Для участі необхідно було

- познайомитися з інформацією про квіти своєї місцевості (Які є квіти? В яку пору цвітуть квіти? Для чого вирощують квіти? Чим корисні квіти для людей? В яких обрядах використовують? Які є символами?);

- знайти літературні твори, в яких описується краса квітів (вірші, легенди, загадки та інше) та розказати;

- створити квіткову композицію (букет, вінок, аплікація, гербарій тощо) або намалювати малюнок;

- зробити фото чи відео та викласти матеріали на власній сторінці фейсбук.

Діти досліджували інформації, літературні твори, обряди, традиційну символіку, малювали малюнки, декламували різні твори, створювали квіткові композиції, відео, світлини та ділилися ними.

З 11 по 15 серпня 2025 року комунальний заклад «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» провів обласний онлайн-марафон «Мій голос за природу».

Марафон складався з п'яти тематичних днів, кожен з яких мав свою мету та завдання.

11 серпня – «Моє звернення до людства». Учасники записували короткі відеозвернення з закликами берегти природу, ділитися своїм баченням екологічних проблем та шляхів їх вирішення.

12 серпня – «Екодень у моєму житті». Цього дня школярі та молодь демонстрували власні екологічні звички: сортування сміття, прибирання

територій, ощадливе використання ресурсів. Учасники створювали фотозвіти та відео.

13 серпня – «Моя екоісторія». Діти разом із родинами розповідали власні історії допомоги природі: висаджування дерев, участь у прибираннях, виготовлення екологічних виробів. Усі матеріали публікувалися у соцмережах.

14–15 серпня – «Творчість заради планети». Фінальним етапом став творчий блок. Учасники створювали малюнки, постери та мему на екологічну тематику: «Моє еко-майбутнє», «Я – екозахисник», «Стоп пластику». Найкращі роботи відзначалися креативністю та оригінальністю.

Марафон об'єднав учасників у соціальних мережах, став майданчиком для обміну ідеями та реальними екологічними діями. Його метою було формування екологічної свідомості, розвиток активної громадянської позиції та виховання відповідального ставлення до природи.

Завдяки онлайн-формату кожен зміг зробити свій особистий внесок у збереження довкілля, показати приклад для інших і відчувати себе частиною великої екологічної спільноти Кіровоградщини.

З метою національно-патріотичного виховання учнівської молоді, виховання глибокої поваги до державних символів, формування національної свідомості, ціннісного ставлення до держави, суспільства, виховання почуття гордості за приналежність до української нації та особистої відповідальності за долю своєї держави й народу, власного внеску в процеси державотворення у комунальному закладі «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» в період з 18 по 24 серпня 2025 року було організовано та проведено комплекс заходів у рамках тематичного тижня «Розмаїття моя Україна», приуроченого до державних свят – Дня Державного Прапора України та Дня Незалежності України.

Програма тижня включала різнопланові заходи, спрямовані на розвиток творчих здібностей вихованців, популяризацію національних традицій та виховання патріотизму, серед яких:

- Фотовиставка «Я малюю Україну», у межах якої діти представили власні творчі роботи та світлини, що відтворюють красу української природи, культурну спадщину та духовні цінності нашого народу;
- Фоточелендж «Кольори, що дають надію», покликаний символічно об'єднати учасників навколо синьо-жовтих барв як знаку єдності та непохитності української нації;
- Літературний флешмоб «Творчі голоси незалежної України», під час якого вихованці та педагоги декламували поезію українських класиків і сучасних авторів, а також власні вірші патріотичного спрямування.

Окремим напрямом роботи стало відзначення Дня Державного Прапора України. У закладі були проведені виховні години – «Наш стяг – пшениця у степах, під голубим сплетінням неба», «Кольори, що дають надію», «Державний Прапор України – святина нашого народу», під час яких учнівська молодь дізналася більше про історію становлення національного стяга, його значення як державного символу та символу боротьби українського народу за незалежність.

Завершальним етапом тижня стало святкування Дня Незалежності України. Вихованці та педагогічні працівники долучилися до інтерактивних заходів, об'єднаних ідеєю єдності, свободи та відповідальності кожного громадянина за майбутнє країни.

Проведені заходи дали можливість поєднати пізнавальну, виховну та творчу складові освітнього процесу. Участь у тижні «Розмаїта моя Україна» сприяла формуванню у вихованців відчуття гордості за належність до українського народу, розвитку активної громадянської позиції, вихованню любові до Батьківщини та поваги до її історії й традицій.

В рамках проведення обласної дитячої акції «Під літнім небом України 2025» з метою привернення уваги суспільства до значення собак у житті людини, поширення знань про відповідальне ставлення до домашніх улюбленців, важливості захисту тварин, нагадати про необхідність допомоги безпритульним собакам та заохотити до участі у волонтерських ініціативах Кіровоградський ОЦЕНТУМ з 25 по 29 серпня 2025 року організував та провів online-челендж «Чотирилапий друг» присвячений Міжнародному дню собаки.

Для участі в online-челенджі необхідно було зробити фото, відео, слайд-шоу з розповіддю про свого чотирилапого друга. Свої світлини з розповідями учасники публікували на власній сторінці фейсбук.

На базі Світловодської станції юних натуралістів було організовано літній табір. Дитячий колектив відпочивальників складався з вихованців станції юннатів, які навчалися в гуртках протягом року.

За час літньої дитячої акції вихованці Світловодської станції юних натуралістів взяли активну участь у заходах, які були організовані Кіровоградським ОЦЕНТУМ. Крім цих заходів було проведено і заходи за планом роботи Станції юних натуралістів.

Цікаві заходи були заплановані та проведені педагогічними працівниками СЮН.

Робота на навчально-дослідних земельних ділянках «Екологічна практика». Протягом літнього періоду вихованці СЮН разом з керівниками гуртків активно працюють на НДЗД: догляд за клумбами, рабатками, алеями, робота в плодovому саду, на овочевих ділянках, догляд за рослинами на «Стежці здоров'я». Влітку юннати ведуть спостереження, доглядають за рослинами, проводять заплановані агротехнічні заходи. Всі спостереження, результати дослідів фіксують у щоденниках дослідницької роботи. У другій половині літа збирають врожай. Порівнюють урожай, зібраний з дослідних і контрольних ділянок, роблять висновки. Збирають насіння овочевих, плодovих, лікарських, квітково-декоративних культур.

Майстер-клас «Природа в мистецтві». Зв'язок мистецтва і природи є напрочуд міцним. І саме це поєднання відіграє важливу роль в естетичному вихованні дітей і сприяє формуванню гармонійно розвиненої особистості. На майстер-класі діти мали гарну нагоду з допомогою природних матеріалів продемонструвати та втілити свою фантазію в рукотворних роботах: аплікації, малюнки, об'ємні вироби, прикраси, декор кімнат. Юннати навчилися основних прийомів роботи з флористичним матеріалом, методам збереження природного

матеріалу для подальшого використання, поглибили знання про символіку квітів та рослин в культурі українців.

Виховний захід до Дня Конституції України «Україна – вільна, сильна, незламна!». Вихованці закладу дізнавались, що таке Конституція України та історію її прийняття. Особливо цікаво було дізнатись те, як саме пов'язана природа з Конституцією України. Вихованці мали можливість дізнатися про:

- важливість охорони довкілля: необхідність дбайливого ставлення до природи та довкілля є не лише конституційним обов'язком, а й життєвою необхідністю;
- негативні наслідки нехтування екологією: невиконання екологічних норм може мати руйнівні наслідки для довкілля та здоров'я людей;
- відповідальність кожного: збереження природи - це спільна справа, до якої має долучитися кожен українець.

Екскурсія на «Стежку здоров'я» «Вивчаємо лікарські рослини». Лікарські рослини – найбільше диво природи, царство краси і наше найбільше багатство. Ще з давніх часів люди використовували рослини не тільки як продукт харчування, але й як засіб полегшення своїх недуг. Тож для вихованців закладу було проведено цікаву пізнавальну екскурсію на «Стежку здоров'я», де росте велика кількість лікарських рослин. Керівники гуртків розповіли дітям, як саме рослини використовуються для покращення фізичного та психологічного стану.

Виховна година з елементами гри «Квіти – окраса життя». Квіти – це невід'ємна частина в традиціях та звичаях українців. Їх оспівують в піснях, використовують в обрядах, вишивають на сорочках та на рушниках, ними прикрашають оселі на свята. Але варто знати, що кожна квітка та її колір є певним символом чи знаком, який люди демонструють іншим. На даному заході юннати дізнавались символіку квітів, використання квітів у побуті та святкових дійствах, значення квітів як оберегів у повсякденному житті та в певних ситуаціях.

Флешмоб «Рухаємось в ритмі літа». Заняття активними видами відпочинку не тільки корисні для здоров'я, а ще й відмінно покращують настрій! Вихованці Світловодської станції юних натуралістів вивчали сучасні руханки, багато танцювали та змагались у веселих естафетах. Переможцями флешмобу стали абсолютно всі учасники, адже той, хто веде активний спосіб життя, не може бути аутсайдером!

Станцією юних натуралістів Комунального закладу «Торговицький ліцей імені Є.Ф. Маланюка» Новоархангельської селищної ради Голованівського району Кіровоградської області (філія) було організовано та проведено заходи:

1. Відкриття літнього сезону на СЮН. Урочиста лінійка та вікторина «Я люблю тварин».
2. Майстер-клас «Готель для комах». Наповнення природними матеріалами та декорування будиночку.
3. Майстер-клас «Еко-Вихованці гуртків декор своїми руками». Виготовлення виробів з природного матеріалу.
4. Екологічна акція «Чиста планета починається з тебе». Прибирання територій на околицях річок та озер.
5. Патріотично-краєзнавчий захід «Україна - це ми». Інтерактивна гра з

використанням карти-пазла.

6. «Не наступайте на бджіл».

7. Вивчення екосистеми річки Синюха.

8. Коворкінг з прав тварин — тиждень поінформованості про права тварин.

Всього в області оздоровлено 2073 вихованців, що становить 84% від загальної кількості юннатів, зокрема 526 дітей пільгових категорій, з них: дітей-сиріт — 7, дітей-переселенців — 30, позбавлених батьківського піклування — 2, дітей учасників АТО/ООС — 98, дітей з інвалідністю — 15, з багатодітних та малозабезпечених сімей — 97, з групи ризику — 2, талановитих і обдарованих — 275.

Оздоровлено юннатів:

- в таборах денного перебування — 510;
- охоплено екскурсіями, походами — 141.

Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді МОН України

Всеукраїнський зліт юних дослідників-природознавців, Всеукраїнська олімпіада випускного шкільного дослідництва

З 2 червня по 6 червня 2025 року Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді МОН України провів Всеукраїнський зліт юних дослідників-природознавців, Всеукраїнську олімпіаду випускного шкільного дослідництва. Мета проведення зльоту юних дослідників-природознавців: сприяння розвитку дослідницьких здібностей та екологічної культури учнів шляхом презентації природничих досліджень, обміну досвідом та підтримки інтересу до науки.

Основні завдання Зльоту:

- Створити умови для обміну досвідом між юними дослідниками, педагогами і науковцями.
- Підвищити мотивацію здобувачів освіти до вивчення природи через залучення до практичної, пошукової та експериментальної роботи.
- Формувати екологічну свідомість і відповідальне ставлення до довкілля через усвідомлення його цінності.

Всеукраїнський зліт юних дослідників-природознавців, проходив у формі Всеукраїнської олімпіади випускного шкільного дослідництва, де фіналісти презентували свої дослідницькі проекти.

Також програмою заходу передбачалось – STEM-освіта з агробіологічного профілю, захист учнівських дослідних робіт, профільні майстер-класи, презентація професійної майстерності, екскурсійна програма тощо.

За сприяння Компанії «Сингента Україна» учасники Зльоту відвідали Національний університет біоресурсів і природокористування України, де науково-педагогічні працівники Агробіологічного факультету для учнів провели навчальні практикуми та цікаві профорієнтаційні екскурсії. Учні відвідали колекційну і дослідну ділянку кафедри рослинництва, побували на екскурсії в Ботанічному саду НУБіП України.

З вітальним словом виступив заступник декана факультету – Цизь Олександр Михайлович, який ознайомив учасників заходу з професіями агробіологічного напрямку та особливостями вступу до університету. Макарчук Олександр Сергійович, завідувач кафедри генетики, селекції і насінництва ім. проф. М.О. Зеленського, ознайомив учнів із сучасними практиками використання генетичних ресурсів рослин в селекційних дослідженнях, а співробітники кафедри провели практичне заняття по селекції пшениці.

Бордюжа Ігор Петрович, асистент кафедри агрохімії та якості продукції рослинництва ім. О.І. Душечкіна, провів для учнів практичне заняття: «Методи діагностики живлення рослин». Учні за допомогою приладів та відповідних реактивів визначали потребу рослин в елементах живлення. Також учасники заходу ознайомились із методами проведення агрохімічних лабораторних досліджень, технологіями застосування безпілотних технологій в агрономії, методами і засобами дистанційного зондування агрофітоценозів.

5 червня 2025 учасники заходу відвідали екскурсію до Національного ботанічного саду імені М.М. Гришка. Кандидатка біологічних наук, Скрипченко Надія Василівна ознайомила учнів із особливостями вирощування та способами обрізки плодових і ягідних культур у відділі акліматизації плодових рослин. Також для учасників заходу була проведена екскурсія у відділах ботанічного саду.

На закритті заходу фіналісти отримали Грамоти і Дипломи I,II,III ступеню, а також від спонсора заходу – Компанії «Сингента Україна» учасники заходу отримали подарунки.

Зліт юних дослідників-природознавців — це освітній захід, спрямований на об'єднання учнівської молоді України, які цікавляться природничими науками, дослідницькою діяльністю та охороною довкілля.

Всеукраїнський зліт лідерів ДЕП

Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді МОН України з 16 по 20 червня 2025 року провів Всеукраїнський зліт лідерів Всеукраїнської дитячої спілки «Дитячий екологічний парламент». В заході

взяли участь здобувачі освіти закладів загальної середньої та позашкільної освіти з числа переможців і призерів всеукраїнських конкурсів екологічного напрямку, проведених НЕНЦ в 2024-2025 рр., представників регіональних осередків ДЕП, дитячих громадських екологічних організацій, юнсекцій товариства охорони природи, екологічних загонів з усіх регіонів України. Захід проводився у змішаному форматі.

На урочистому відкритті заходу з вітальним словом виступили:

– директор НЕНЦ, доктор педагогічних наук Володимир Вербицький. наголосив на важливості роботи, яку проводять обласні осередки ДЕП,

– президент Всеукраїнської дитячої спілки «Дитячий екологічний парламент», учень Маяківського ліцею Маяківської сільської ради Одеського району Одеської області Костов Ілля, презентував «Туристичний путівник «Дністер» як вітання зі 100-річчям створення НЕНЦ та еколого-натуралістичного руху в Україні від юннатів Одещини». Костов Ілля звітував про проведену протягом 2024-2025 н.р. роботу зазначив, що діяльність Всеукраїнської дитячої спілки здійснювалась за такими умовними напрямками:

- Всеукраїнські конференції та експрес-наради;
- Науково-дослідницька діяльність;
- Участь у екологічних заходах та конкурсах.

Для учасників зльоту проведено:

1. Екскурсійна програма: дивовижна подорож в Країну Юннатію. Занурення в світ прекрасного: підводне царство акваріумів, життя екзотичних рослин Зимового саду, громадянська освіта в Музеї хліба, подорож до Куточку живої природи.
2. Лекцію «Бути почутим. Психологія публічного виступу.» перед учасниками зльоту виступила Барладин Віолетта, експерт з комунікацій та мистецтва публічних виступів.
3. Науково-практичну конференцію лідерів Дитячого екологічного парламенту та юних екологів.
4. Відбулося обговорення кращих практик та досягнень, обмін досвідом природоохоронної діяльності регіональних осередків ВДС «ДЕП».
5. Студентами і випускниками Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова проведено майстер класи під загальною темою «Самоврядування зі змістом: як діяти, творити й говорити голосно».

6. Під час майстер-класів в лабораторії декоративно-ужиткового мистецтва НЕНЦ учасники зльоту опановували практики лозоплетіння та поробок з дерева. Робота зльоту продовжувалась і під час повітряної тривоги – діти працювали в укритті. Учасники заходу щодня мали час для прогулянок легендарними вулицями та площами Києва: Майдан Незалежності, Софіївська площа, Європейська площа, Андріївський узвіз, старовинний Поділ, Андріївська церква тощо. Таким чином, учасники зльоту отримали змогу ознайомлення з глибинною історією міста Києва – столиці України.

На завершення заходу відбулося урочисте закриття Всеукраїнського зльоту лідерів Дитячого екологічного парламенту та вручення пам'ятних відзнак всім учасникам.

Денний табір “Незабутні враження”

16 червня 2025 р. Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді МОН України було відкрито 5-денний табір перебування в НЕНЦ «Незабутні враження».

У день знайомства вихованців ознайомили з діяльністю центру, було проведено анімалотерапію для позитивного настрою – діти відвідали живий куточок (годування/спілкування з тваринами) та екскурсію до Школи народних ремесел. Завершився перший день чудовим творчим майстер-класом.

«День Квітникарства» розпочали з прогулянки казковим зимовим садом, серед екзотичних рослин – фінікової пальми, монстер, араукарії, інжирного дерева та багатьох інших.

Далі були веселі заняття: 1) основи вирощування овочевих і квітково-декоративних культур та 2) біологічні основи садівництва, а також дітям презентували Навчально-дослідні земельні ділянки, основним напрямом яких є вирощування рослин на почергово змінюваних смугах та впровадження основ органічного (екологічного) землеробства.

«День творчості». Для отримання позитивних емоцій було організовано цікаве дозвілля – листівки крейдою для привітання НЕНЦ зі 100-річчям, далі творчі майстер-класи та пізнавальне заняття «Цікаве про інформатику».

«День цікавої біології та хімії». Було проведено пізнавальну екскурсію до Музею хліба, на якій вихованці дізнались про традиції випікання хліба та змогли побачити унікальні експонати. Заняття з практичної хімії проводили педагоги НПУ ім. М.О. Драгоманова та Безусько Алла Герасимівна, кандидат біологічних наук, доцент. На заняттях в НЕНЦ діти отримують знання не з

підручників та сухої теорії, а на інтерактивних та практичних заняттях, де працюють із реальними мікроскопами, реактивами, матеріалами.

Всеукраїнський фестиваль патріотичних дій

Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді МОН України з 23 по 27 червня 2025 року провів Всеукраїнський фестиваль патріотичних дій (далі – Фестиваль). В заході взяли участь здобувачі освіти закладів загальної середньої та позашкільної освіти з числа переможців всеукраїнських конкурсів, турнірів, олімпіад національно-патріотичного напрямку, проведених НЕНЦ в 2024-2025 рр. Захід проводився у змішаному форматі.

Під час урочистого відкриття заходу перед зібранням з вітальним словом виступив директор НЕНЦ, доктор педагогічних наук Володимир Вербицький наголосив на важливості роботи, яка проводиться у сфері національно-патріотичного виховання та волонтерської діяльності та побажав плідної роботи учасникам заходу. Делегація Тернопільської області вручили власноруч зроблену ляльку мотанку, як *символ благополуччя, добра, надію на краще*. Цей унікальний витвір мистецтва протягом століть є невід’ємною частиною культури та традицій українського народу.

Відповідно до програми фестивалю відбулися презентації кращих досягнень юннатів у напрямі національно-патріотичної, волонтерської, громадянської діяльності, конкурси, майстер-класи, тренінги. Зокрема відбулася презентація досвіду реабілітаційно-волонтерської роботи в НЕНЦ. Учасники фестивалю написали листи-звернення до захисників та захисниць України.

Під час проведення майстер-класів в лабораторії декоративно-ужиткового мистецтва НЕНЦ учасники фестивалю опановували практики лозоплетіння та робили подарунки на згадку про НЕНЦ.

Навичковий форум «Юні нобеліанти» та мистецько-педагогічний пленер «Народні ремесла – дух нації»

27-29 серпня 2025 р. Міністерством освіти і науки України та Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді було проведено Всеукраїнський навичковий форум «Юні нобеліанти» і мистецько-педагогічний пленер «Народні ремесла – дух нації». У заході брали участь делегації областей і м. Києва, керівники та здобувачі освіти закладів загальної середньої та позашкільної освіти, які є призерами та переможцями у всеукраїнських організаційно-масових заходах НЕНЦ (в галузі декоративно-ужиткового мистецтва). Захід пройшов у змішаному (офлайн та онлайн) форматі. Програмою заходу було передбачено презентації різноманітних технік

декоративно-ужиткового мистецтва, майстер-класи, спіч-лекції від народних майстрів. Кожен учасник навчального форуму та пленеру мав можливість обмінятися власними ідеями, креативно презентувати власний досвід, прокачати скіли та отримати грамоти НЕНЦ.

Одеська область

Літо — це найяскравіша і найбільш очікувана пора року, яка дарує дітям можливість відпочити від шкільних клопотів, отримати нові враження та знайомства. Для того, щоб цей час став не лише веселим, але й змістовним і безпечним, було організовано роботу, що поєднує творчість, розвиток і турботу про благополуччя кожної дитини.

Безпека — пріоритет №1 Найважливішим питанням під час літнього оздоровлення дітей була охорона їхнього життя та здоров'я. Усі заклади, що організовували дитячий відпочинок, мали обладнані укриття, а керівники гуртків — проінструктовані щодо дій у разі надзвичайних ситуацій.

Обов'язкові інструктажі для всіх! Керівники гуртків проводили обов'язкові інструктажі з техногенної та пожежної безпеки, а також з домедичної допомоги. Особливу увагу приділяли мінній безпеці. Для підготовки персоналу та дітей використовували такі ресурси:

- Курс з домедичної допомоги під час війни
- Урок з мінної безпеки
- Гнучкі та інноваційні програми

Протягом літнього періоду 2025 року в умовах воєнного стану у закладах позашкільної освіти Одеської області, що мають еколого-натуралістичний напрям роботи, на оздоровлені було 7522 дитини.

Під час оздоровчого періоду для дітей були організовані різноманітні заходи за еколого – натуралістичним напрямом роботи такі як:

- майстер-класи;
- ігри;
- естафети;
- екологічні екскурсії;
- заняття у Зелених класах;
- квести;
- контактування з тваринами у «Живих куточках»;
- консультації з психологом.

З 02 до 30 червня 2025 року у еколого-натуралістичному підрозділі проходила літня «Зелена школа», яка включала в себе різноманітні заходи, таких як: яскраве свято – «Калейдоскоп літа», де діти брали участь у захопливих іграх і змагалися у спритності та швидкості; відвідання музеїв, цікавих майстер-класів та квестів.

Для старших вихованців була проведена ботанічна практика, яка включала в себе екскурсії у парку-пам'ятці садово-паркового мистецтва «Юннатський», методику та практику збирання рослин для гербаріїв, роботу з визначниками рослин, атласами, сучасними програмами по визначенню рослин.

3 червня вихованці гуртка «Тварини живого куточка» відвідали музей «Степова Україна». Вони ознайомилися з експозиціями музею, які розповідають про побут різних національностей, що населяли Одеську область у минулому столітті. Також 15 вихованців взяли участь у майстер-класі з розпису пряників. До Дня захисту навколишнього середовища для вихованців гуртка «Декоративно-ужиткове мистецтво» був проведений пізнавальний та захоплюючий майстер клас. До Дня молоді України Одеський обласний гуманітарний центр позашкільної освіти та виховання провів Виставку малюнків «Дивовижний світ дитинства». Свої роботи представили юні художники гуртків «Художники натуралісти-керамісти» За допомогою красок, олівців та воскової крейди, з дитячою теплотою та ніжністю, діти малювали улюблених тваринок, персонажів з мультфільмів, мальовничі краєвиди куточків України. Тож, побажаємо майбутнім художникам натхнення, нових ідей, яскравих фарб і незабутніх полотн!

В рамках заходів до Дня молоді України була проведена екскурсія «Чарівний світ акваріумістики». Акваріум – це краса. Він дивує і зачаровує. Це – спілкування з природою, якого багатьом з нас так не вистачає в сучасному світі. Він дає можливість виринути з круговерті буденності, але в той же час, потребує знань та певних навиків для його догляду. Тож, керівник гуртка «Юні акваріумісти» вихованцям Центру та його гостям, докладно розповів, що при виборі та утриманні акваріумних рибок важливо враховувати багато факторів, таких як сумісність видів, об'єм акваріума, параметри води, харчування, освітлення, фільтрація та догляд. Велику роль мають акваріумні рослини, вони необхідні для підтримки біологічної рівноваги в акваріумі, поглинають шкідливі речовини, виділяють кисень, слугують укриттям для риб і покращують зовнішній вигляд акваріума. Отже, необхідно забезпечити комфортні умови для життя рибок, щоб вони були здоровими. Діти мали можливість познайомитись з мешканцями акваріумів Центру. Це здебільшого живородні риби різнокольорові гупі, пецилії, меченосці, молінезії, а також скалярії, цихлазома северум та інші. В кінці екскурсії охочим надали

можливість погодувати рибок, долучитися до очистки ґрунту та води в акваріумі.

В рамках заходів до Дня молоді України керівники гуртків «Художники натуралісти-керамісти» провели Майстер-клас «Розпис тарілочок ТАВРІЙКОЮ та ПЕТРІКІВКОЮ». «Малюнки на асфальті», так назвали стріт арт, малювання крейдою на асфальті є дуже корисною та захоплюючою діяльністю для дітей. Воно сприяє розвитку моторики, творчих здібностей, когнітивних навичок та соціальних взаємодій. Кожний малюнок – це відображення емоційного стану дітей, їх бачення навколишнього світу. Вихованці гуртка «Художники натуралісти-керамісти» охоче взяли участь у даному заході. З великим захопленням діти малювали квіти, сонце, море, пейзажі, метеликів, державний прапор. Малюнки вийшли радісними та яскравими, яким і повинно бути дитинство дітей у нашій країні.

Гурток «Художники натуралісти керамісти» провів квест : «Цікавий світ бібліотеки». Метою заходу було розповісти дітям про цікаві різноманітні теми, якими наповнені книги. Квест був представлений у вигляді космічної подорожі по різних планетах - світах. Перша - планета детективів, де стали справжніми героями - детективами які розв'язували різноманітні загадки, шукали сліди, боролися у водяній битві з павуками та рятували капібару. Друга планета - це університет Хогвардс, де діти вступили на різні факультети, слідували та проводили різноманітні магічні фізико-хімічні дослідження. У третьому світі вони потрапили до планети туризму. Де їм розповіли як розкласти намет, що потрібно мати у поході, та які правила треба виконувати, щоб уникнути проблем.

У гуртку «Художники-натуралісти-керамісти» пройшло заняття до дня Незалежності України під гаслом «Видатні обличчя України». Спочатку вихованці проходили квест, відповідали на питання. Діти отримали інформацію хто такі «пластуни (члени української скаутської організації «Пласт»)), що спільного між українськими письменниками І.Франко, Л.Українки, Т.Шевченко; хто ще з видатних українців надрукований на національній грошовій валюті.

Подивилися презентацію: «Видатні українці». Також вихованці гуртка вирізали з паперу тризуб, при цьому обговорили, що він собою символізує. На листку паперу, набризгом жовтого та блакитного кольорів зробили контури тризубу та розписали квітами місця навколо тризуба. Також кожний гуртківець намалював свій власний малюнок присвячений Дню Незалежності України.

Упродовж літнього періоду у **Центрі позашкільної освіти Овідіопольської селищної ради** вихованці відвідали Овідіопольський історико-краєзнавчий музей, 30-ту Державну пожежно-рятувальну частину, дитячу бібліотеку. Гуртківці побували в місті Одеса, де взяли участь в святкуванні

Міжнародного Дня Дунаю, також відвідали Одеський зоопарк та Ботанічний сад. Вихованці мандрували стежками Нижньодністровського національного природного парку, відвідали Овідіопольські «Джерельця». Для вихованців було проведено ряд майстер-класів, акцій на підтримку ЗСУ, постійно в закладі виготовлялись та передавались військовим маскувальні сітки.

У період літніх канікул 2025 року на базі **Комунального закладу позашкільної освіти «Станція юних натуралістів» м. Ізмаїл** було організовано і проведено літню відпочинково-оздоровчу кампанію з метою забезпечення змістовного дозвілля, оздоровлення, творчого розвитку та екологічного виховання дітей. У рамках літньої кампанії були реалізовані такі напрями роботи: проведення екологічних, трудових акцій, майстер-класів, квестів, конкурсів, вікторин; заняття на екологічних стежках та на навчально-дослідних ділянках; тематичні дні (Всесвітній день охорони навколишнього середовища, Міжнародний день Дунаю, День рослин, День птахів, День дружби, День Прапора, День Незалежності); екскурсії в природу та до природоохоронних об'єктів, пам'яток природи, музеїв.

Проведено понад 20 заходів природоохоронного та пізнавального характеру: Підвищено рівень екологічної обізнаності учасників, створено та оновлено навчальні локації на території станції, активізовано роботу з громадами міста у питаннях екологічного виховання, спостереження за рослинами і тваринами Музею живої природи; бесіда та вікторина до Дня Конституції України; патріотична акція «Допоможемо ЗСУ» - участь у плетінні маскувальних сіток, збір цукру для волонтерів, збір пластикових кришечок; екологічні квести, ігри «Вивчаємо тваринний та рослинний світ», екскурсії до місцевих скверів з метою ознайомлення з видовим складом рослин; годування тварин, догляд за кімнатними рослинами «Куточку живої природи»; годування тварин Музею живої природи; практична робота на навчально-дослідній земельній ділянці: догляд за квітково-декоративними, лікарськими, овочевими культурами; трудові десанти по прибиранню території СЮН; відвідування дитячих бібліотек; відвідування басейну.

В еколого-натуралістичному відділі **Комунального закладу «Центр дитячої творчості» Балтської міської ради** всі вихованці були зараховані до літнього табору відпочинку «Дружба». Зміна в таборі «Дружба» пройшла цікаво та насичено. Програма була спрямована на всебічний розвиток дітей, їх оздоровлення, виховання у дусі дружби, поваги та командної роботи. Діти активно брали участь у всіх заходах, проявили творчість, спортивні здібності та ініціативність, а саме: Творчі та розважальні заходи: Організаційний день, День знайомства, оформлення куточків загонів, розучування загонових пісень, речівок та девізів, святкова програма «Дружба співає і танцює, відкриття своє

святкує», конкурс презентацій загонів, весела дискотека, конкурс на кращий виготовлений вігвам, «Шоу повітряних кульок», урочистий концерт «Квітник талантів». Спортивні та активні ігри: Веселі водяні естафети, рухливі ігри на свіжому повітрі, спортивні змагання «Команда – сила, команда – клас! Ніхто не зупинить нас!», веселі естафети та ігри під час Дня фарби холі. Природничо-пізнавальні заходи: Похід на природу (День барбекю, «Розпалимо багаття дружби»), екскурсія на кіно-спортивну ферму (День любителів тварин). Культурно-пізнавальні заходи: Перегляд мультфільмів у кінотеатрі «Родина», перегляд фільму (День кіно). Виховні та пізнавальні бесіди: Ознайомлення з режимом роботи табору, правами та обов'язками, інструктажі з техніки безпеки, бесіда «В здоровому тілі – здоровий дух».

На протязі усього літнього періоду з дітьми проводились цікаві та пізнавальні екскурсії на природу, до визначних та цікавих місцях Балти, майстер-класи з флористики та фітодизайну, декоративно-ужиткового мистецтва. Юні натуралісти з завзяттям та цікавістю доглядали та харчували мешканців живого куточку. В період літнього відпочинку поєднувалися спортивні змагання, культурно-творчі заходи, екскурсії та виховні бесіди. Це сприяло всебічному розвитку вихованців, їх оздоровленню, формуванню соціальної активності та навичок командної взаємодії.

Протягом літнього періоду на базі **Комунального закладу «Татарбунарський будинок дитячої та юнацької творчості» Татарбунарської міської ради** функціонував літній табір «Покоління незламних» з денним перебуванням дітей. До організації роботи було залучено педагогічних працівників та обслуговуючий персонал. Згідно програми табору було здійснено 3 екскурсії: до етнографічної садиби «У Меланки», до Дільниці водних об'єктів нижнього Дунаю та Татарбунарського історико-краєзнавчого музею, проведені тематичні майстер класи, виховні та розважальні заходи. Також проводились щоденні рухливі ігри, спортивні змагання, ранкова гімнастика, прогулянки на свіжому повітрі.

У літній період 2025 року в **Комунальному закладі позашкільної освіти «Одеський еколого-натуралістичний центр «Афаліна»** продовжувалася гурткова робота та проводилися різноманітні заходи. Заходи, проведені в рамках роботи гуртків, об'єднують дітей, допомагають знайти нових друзів. Діти малювали, ліпили, грали, плели з бісеру, виготовляли яскраві аплікації, дізнавалися цікаві деталі з життя тварин та рослин, брали участь в екскурсіях, тренінгах з суворим дотриманням обмежень воєнного стану та з урахуванням безпекової ситуації в м. Одеса. Вони оздоровилися і отримали безліч позитивних емоцій, а педагоги Центру з радістю провели час в оточенні щасливих облич.

З метою сприяння розвитку інтересу до природничих наук, формування навичок дослідницької діяльності та критичного мислення серед учнів закладів освіти Пересипського району, а також в рамках договору про співпрацю з Одеським національним університетом ім. І.І. Мечникова, у період з 02 по 19 червня 2025 року, на базі КЗПО «ОДЕСЬКИЙ ЕНЦ «АФАЛІНА» була організована Літня лідерсько-наукова школа для 37 учнів закладів загальної середньої освіти. Упродовж роботи Літньої школи було проведено багато різноманітних заходів, спікерами яких стали громадські діячі міста та викладачі ОНУ ім. І.І. Мечникова, а саме: Тренінг «Проектний менеджмент: цілі, завдання, перспективи»; Тренінг «Дослідження Чорного моря в рамках проєкту EMBLAS; Тренінги «Молодіжна активність» та «Від ідеї до проєкту»; Практичне заняття з елементами тренінгу «Перша домедична допомога в умовах сучасного стану»; Тренінг «Основи академічної культури, як перший крок до майбутнього лідерів та науковців»; Заняття з елементами арт-терапії «Виріб з глини, як спосіб самозаспокоєння»; Заняття з елементами арт-терапії на виготовлення браслетів та виробів з бісеру «БісерОК»; Тренінг «Вплив гідротехнічних споруд на морське узбережжя»; Виїзна екскурсія на факультет хімії та фармації ОНУ ім. І.І.; Виїзна екскурсія на біологічний факультет ОНУ ім. І.І. Мечникова. Відповідальний за організацію роботи та навчально-методичне забезпечення Літньої лідерсько-наукової школи – був молодий педагог та бувший вихованець нашого закладу Олег КАВАЛЖИ, керівник гуртка «Юні дослідники». 23.06.2025 року Директор КЗПО «ОДЕСЬКИЙ ЕНЦ «АФАЛІНА» Сергій ЧОРНИЙ провів екскурсію на «зелений дах» свого будинку для 18 учнів закладів загальної середньої освіти – учасників Літньої лідерсько-наукової школи. Учні на власні очі побачити, що в міських умовах на даху дев'ятиповерхового будинку можна розташувати сад, город, пасіку, зону відпочинку з барбекю та батутом. Вони зрозуміли, що собою являє «зелений дах», «вертикальне озеленення», фітостіни. Діти дізналися про сучасні методи господарювання на присадибних ділянках, про роль комах для отримання щедрого врожаю, про утримання бджіл у міському середовищі, яке стає все більш популярним, оскільки люди прагнуть підтримувати біорізноманіття та покращувати стан довкілля своїх міст. Екскурсія вийшла дуже пізнавальною та надихаючою! Учні були вражені від побаченого!

У контексті відзначення Державних свят України: Дня Державного Прапора України та Дня Незалежності України в КЗПО «ОДЕСЬКИЙ ЕНЦ «АФАЛІНА» було організовано і проведено ряд тематичних заходів з суворим дотриманням обмежень воєнного стану та з урахуванням безпекової ситуації в м. Одеса, вихованка гуртка «Народна творчість» Дахдуг Гіба (керівник Амелкіна Лариса Анатоліївна) провела майстер-клас по виготовленню виробів

із епоксидної смоли для всіх бажаючих вихованців гуртка та їх батьків. Амелькіна Лариса Анатоліївна, керівник гуртка «Чарівний світ бісеру» провела тематичне заняття, де діти прослухали бесіду та виготовили вироби з патріотичною символікою, а на завершення заняття зробили спільну світлину на тлі національного прапора. Задерей Олександр Вікторович, керівник гуртка «Юні квітникарі» провів тематичну хвилинку, де діти прослухали бесіду та створили фото-флешмоб на тлі прапора України. Амелькіна Лариса Анатоліївна, керівник гуртка «Народна творчість» провела для своїх вихованців тематичне заняття, де вони прослухали бесіду та виготовили «Троянди» з атласної стрічки та створила привітальний ролик «Святкуємо разом», в якому були задіяні 13 вихованців.

Отже, колектив Комунального закладу позашкільної освіти «Одеський еколого-натуралістичний центр «Афаліна» не стоїть осторонь, а намагається надати дітям можливість психологічно розвантажитися в такі нелегкі для нашої країни часи. Дякуємо ЗСУ за можливість проведення наших занять та заходів!

Щоб спогади про літо надовго збереглися у пам'яті дітей, працівники ***Центру дитячої та юнацької творчості Куяльницької сільської ради Подільського району*** розробляли літню програму, що ставила у центр дитину, її інтереси та психоемоційний стан. Педагогічний колектив використовував ефективний підхід, спрямований на всебічний розвиток дітей.

Були заплановані та проведені заходи, які врахували визначні дати і свята, що сприяли не лише розвагам, а й вихованню свідомих громадян: у червні місяці були проведені такі заходи - Міжнародний день безневинних дітей - жертв агресії; Всесвітній день охорони навколишнього середовища; День журналіста України; Всесвітній день океанів; Міжнародний день друзів; Всесвітній день боротьби з дитячою працею; День захисту людей похилого віку; Всесвітній день боротьби з опустелюванням і засухою; День батька (День тата), День медичного працівника; Всесвітній день біженців.

Вихованці активно долучалися до гурткової роботи екологічного та творчого напрямків. Програма літнього відпочинку містила елементи патріотичного виховання. Діти брали участь у конкурсах, майстер-класах та екскурсіях, присвячених національній ідентичності. Прикладом стали спортивні змагання «Українці – сильна нація» та «Свято українського віночка». Ресурси для патріотичного виховання які ми використовували: Матеріали Українського інституту національної пам'яті; Відео «Як виховувати патріотизм у дітей».

Особлива увага була приділена психоемоційному стану дітей. Керівники гуртків впроваджували такі форми роботи, як арт- та ігротерапія, «кола довіри». Це особливо важливо для вразливих категорій: дітей-переселенців (ВПО), дітей військовослужбовців, багатодітних сімей та дітей з особливими освітніми потребами (ООП). Забезпечували рівний доступ до якісного дозвілля для всіх

— було ключовим завданням. Ресурси якими ми користувались для роботи з дітьми в умовах війни доступні на сайті Інституту модернізації змісту освіти. Інновації — це теж про відпочинок. Сучасний відпочинок неможливий без інновацій. Керівники гуртків запроваджували цифрову безпеку, створювали відеороліки.

Успіх літнього відпочинку дітей залежить від співпраці. Залучали батьків, громаду та волонтерів, планували заходи враховуючи інтереси дітей.

Улітку 2025 року **Центр позашкільної освіти Чорноморської міської ради Одеського району** активно організовував та успішно реалізовував комплекс відпочинково-оздоровчих експедиційних заходів для дітей. Ці ініціативи були спрямовані не лише на змістовний відпочинок, а й на формування важливих практичних навичок, розширення світогляду та виховання екологічної свідомості.

Основною формою роботи став оздоровчий табір з денним перебуванням «Афаліна», який поєднав завдання відпочинку, розвитку, оздоровлення та виховання екологічної культури. Програма була побудована на засадах інтеграції навчально-пізнавальної, виховної та оздоровчої діяльності, із широким використанням інноваційних методів в позашкільній освіті. Протягом змін було проведено: екологічні акції, дослідження та спостереження; практичні заняття з охорони природи та водних ресурсів; формування екологічної свідомості через ігрові, дослідницькі та експериментальні методи. Заняття з дитячого фітнесу, спортивні ігри, змагання та естафети; рухливі квести, водні розваги, туристичні випробування; акцент на розвиток фізичної витривалості та здорового способу життя. Майстер—класи з образотворчого та декоративно—ужиткового мистецтва; участь у концертах, театралізованих дійствах, музичних і танцювальних заходах; розвиток творчого потенціалу дітей, самовираження через мистецтво. Зустрічі з фахівцями (екологи, рятувальники, кінологи, психологи, правоохоронці); тематичні екскурсії та навчально-дослідницькі експедиції; ознайомлення з професіями, практичні заняття з природничих наук. Проведення квестів і конкурсів до державних свят; формування національної ідентичності через пісні, танці, українські традиції; виховання поваги до державних символів та культурної спадщини України.

Забезпечено якісне поєднання відпочинку з розвитком інтелектуальних, творчих та фізичних здібностей, сформовано стійку мотивацію дітей до здорового способу життя та бережливого ставлення до природи, поглиблено знання у сфері природничих наук та безпеки життєдіяльності, розвинено навички комунікації, командної роботи та лідерства, створено умови для соціалізації дітей у дружньому, екологічно здоровому середовищі.

Літня відпочинково-оздоровча та експедиційна кампанія табору «Афаліна» 2025 року підтвердила ефективність поєднання навчально-пізнавальної, виховної та оздоровчої діяльності. Завдяки інтеграції різних напрямів роботи Центр ПО м. Чорноморська забезпечив дітям повноцінний відпочинок, сприяв збереженню та зміцненню їхнього здоров'я, розвитку творчих і науково-дослідницьких здібностей, вихованню патріотизму та екологічної культури.

В період відпочинково-оздоровчої, експедиційної кампанії дітей та учнівської молоді пріоритетними завданнями педагогічних працівників натуралістичного відділу **Комунального закладу «Березівський міський центр дитячої та юнацької творчості»** були: створення безпечного середовища для відпочинку дітей, розвиток пізнавального інтересу до природничих наук, активізація творчого потенціалу, розвиток навичок командної роботи та взаємопідтримки, формування екологічної культури та свідомості вихованців, зміцнення фізичного та психоемоційного здоров'я.

Протягом літніх канікул з вихованцями проводились різноманітні заходи: екологічний квест «Веселкове літо розпочинається!»; вікторини «Екологічний світлофор» (про правила поведінки в природі), «Таємниці зеленої аптеки» (лікарські рослини) ; конкурси малюнків «Барви літа», «Літо з природою в серці», «Моє веселе літо», «Зелена планета»; конкурс проєктів «Природні багатства моєї місцевості»; виставка дитячих творчих робіт «Природа очима дітей» ; екологічний флешмоб «Дбай про природу – вона твій дім»; рухливі ігри на свіжому повітрі «Веселі старти»; віртуальна подорож в країну Океанію; дослідницькі дні «Жива лабораторія на природі» (спостереження за комахами, рослинами, птахами), «Хто живе у річці?» (знайомство з мешканцями водойм); день здоров'я «Сонце, повітря і вода – вірні наші друзі»; день довкілля «Літо з природою в серці»; день добрих справ «Діти для довкілля»; фотовиставка «Миті літа в об'єктиві»; екскурсії «Стежками рідного краю», «З природою – до здоров'я», «Тваринний світ річки Тартакай», в міський парк «Орнітофауна міського парку», на луки з метою збору лікарської сировини для фітобару «Калинка»; екологічна гра-квест «Знай, люби і бережи природу».

Колективи 5-тих гуртків в кількості 39 вихованців (переможці обласних та Всеукраїнських конкурсів та акцій) відпочили та оздоровилися на спортивно-оздоровчій базі відпочинку «Чайка» в с. Златоустове.

Оздоровлення дітей **Болградської територіальної громади** у закладах освіти проходило з 02 червня по 20 червня 2025 року. Проведено безліч заходів еколого-натуралістичного та художньо-естетичного та військово-патріотичного напрямів.

Керівниками гуртків Болградського центру дитячої та юнацької творчості проведено екскурсії контактного зоопарку «Щаслива лапа» для дітей закладів освіти Болградської та Городненської громади.

Завдяки спільним зусиллям Болградської міської ради та відділу освіти Болградської міської ради щодо реалізації По програмі оздоровлення та відпочинку дітей на 2025-2028 роки, 4 дітей наших захисників-героїв мали можливість побувати на відпочинку у Карпатах.

З 26 серпня по 08 вересня 2025 року діти провели незабутні, наповнені враженнями дні у табір «Едельвейс». Це один з найбільших таборів Прикарпаття, що знаходиться у самому серці Карпатських гір в мальовничому гуцульському селі Микуличин у долині річки Прут. Ця місцина здавна відома своїми оздоровчими властивостями та неймовірною природою, адже знаходиться в центрі Карпатського національного природного парку.

У зв'язку з продовженням у країні воєнного стану протягом літнього періоду 2025 року у **Комунальному закладі позашкільної освіти «Одеський ЦДЮТ «Промінь» Хаджибейського району м. Одеси** робота з дітьми проводилась дистанційно. Діти приймали участь у заходах та роботі гуртків центру он-лайн.

До Всесвітнього дня навколишнього середовища були проведені такі заходи: он-лайн – презентація проєктів «Місто майбутнього»; Ознайомлення з видовим складом тварин, рослин Одещини он-лайн; круглий стіл «Саме синє море- Чорне море моє» з приводу обговорення колористики проєкту клумби он-лайн.

Протягом червня на базі ЕНВ були проведені он-лайн-екскурсії по куточку живої природи КЗПО «ОДЕСЬКИЙ ЦДЮТ «ПРОМІНЬ». 20 червня були підведені підсумки он-лайн - конкурсу «Мій улюбленець», на якому діти проводили презентації своїх вихованців. Протягом липня відбулися он-лайн-заходи присвячені літнім святкам та традиціями пов'язаним з ними- ознайомлення з українськими обрядами свята Івана Купала: плетіння вінків, спів пісень, виготовлення оберегів; 25 липня он-лайн виставка «Чарівні прикраси літа». Діти виготовляли поробки з природних матеріалів. 15 серпня - екологічна гра он-лайн «50 питань про хижих тварин Одещини».

За літній період у **Біляївській міській раді** було проведено акції до Міжнародного Дня захисту тварин, «Турбота про птахів», «Пташині їдальні» по встановленню годівничок, метою акції є допомога безпритульним тваринам (збрали і передали корм волонтерам, які опікуються безпритульними тваринами). Акції спрямовані на підвищення свідомості суспільства та заклики до захисту братів наших менших; Акція по збору пластикових кришечок «Кришечки збери — Україні допоможи» головна мета якої – бажання допомогти

та зібрати максимум кришечок, вилучені кошти від яких будуть направлені на протезування для наших воїнів чи для інших військових цілей, які дуже необхідні захисникам у боротьбі з ворогом; В рамках Всеукраїнської екологічної акції «Посади дерево життя» на території закладів освіти та екостежці «Дністровія» заплановано та висаджено зелені насадження, а саме дерева та кущі, які за допомогою батьків придбали заклади освіти. Екологічні акції під загальним гаслом «Дякуємо за чистий берег!».

У літній період 2025 року в *Ясенівському ліцеї Зеленогірської селищної ради* проведеної роботі влітку 2025 року було забезпечено належні умови для відпочинку, оздоровлення та змістовного дозвілля дітей. Залучення школярів до різних форм літньої діяльності сприяло не лише покращенню стану їхнього здоров'я, а й розширенню світогляду, розвитку комунікативних навичок, активній соціалізації та формуванню здорового способу життя.

Всього в області оздоровлено 7522 вихованців, що становить 74,5% від загальної кількості юннатів, зокрема 900 дітей пільгових категорій, з них: дітей-сиріт — 12, дітей-переселенців — 41, позбавлених батьківського піклування — 4, учасників АТО/ООС — 53, учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС — 1; з інвалідністю — 6, з багатодітних та малозабезпечених сімей — 383, з групи ризику — 6, талановитих і обдарованих — 394.

Оздоровлено юннатів:

- в таборах денного перебування — 3327;
- в профільних таборах — 61;
- охоплено екскурсіями, походами — 3613.

Полтавська область

Відповідно до листа Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді від 25.08.2025 № 222 „Про інформаційні дані щодо проведення літніх відпочинково-оздоровчих, експедиційних кампаній дітей та учнівської молоді в системі позашкільної освіти еколого-натуралістичного профілю за 2025рік” інформуємо, що у Полтавській області протягом літніх місяців в системі позашкільної освіти еколого-натуралістичного профілю були організовані та проведені заходи для забезпечення змістовного дозвілля, задоволення інтересів і духовних запитів відповідно до індивідуальних потреб дітей, створення належних умов для освітньої, культурно-виховної, фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи з дітьми під час літніх канікул.

Взагалі закладами позашкільної освіти області еколого-натуралістичного спрямування заходами було охоплено 675 юннатів. У тому числі 135 дітей пільгових категорій, з них: дітей учасників АТО — 16, з багатодітних і малозабезпечених сімей — 23; талановитих та обдарованих — 12, дітей ВПО — 39, дітей інвалідів — 42.

За оздоровчий період в області проведено 66 екскурсій. Загалом було охоплено 1072 дитини.

Юннати брали участь у різних екологічних акціях, онлайн-експедиціях, конкурсах, доглядали за тваринами в куточках живої природи, працювали на навчально-дослідних земельних ділянках, вели спостереження, дослідження, заготовляли лікарську сировину.

Полтавський обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді

29 травня 2025 року на базі Центру відбувся яскравий науковий фестиваль для дітей „Відкрийте світ науки разом з нами!”, присвячений 100-річчю еколого-натуралістичного напрямку позашкільної освіти в Україні.

Свято науки, природи і дитячої допитливості зібрало понад 400 учнів та вихованців закладів освіти Полтавської, Щербанівської та Терешківської територіальних громад. Протягом дня на території Центру працювало 12 тематичних локацій: „Хімія їжі”, „Еко-Хімія”, „Палео-лабораторія”, „Бузкова лабораторія природи”, „Магія флористики”, „КозоLogія”, „Магія кольору. Шпигунське послання”, „Цікавий світ гризунів”, „ФлораLab”, „Таємниці невидимого світу”, „Екзотичні тварини вдома”, „Пернаті співаки”, де кожна дитина могла спробувати себе у ролі дослідника, експериментатора та натураліста.

Захід підтвердив, що еколого-натуралістична освіта – це не лише традиція, а й сучасний шлях до свідомого і дбайливого ставлення до природи, який успішно передається від покоління до покоління вже протягом цілого століття.

1 червня Полтавський обласний еколого-натуралістичний центр разом із 116 окремою бригадою Сил ТрО ЗСУ організували особливу подію для дітей загиблих, безвісти зниклих та діючих захисників України.

Малеча познайомилася з екзотичними тваринами – зміями, хамелеонами, ящірками, а також побачила рідкісних та свійських тварин: павичів, фазанів, поні та австралійського ему.

Діти взяли участь у майстер-класі з арт-терапії – «Малювання кавою», де змогли передати свої емоції через творчість.

Завершився день святковим солодким столом – із частуваннями, усмішками та добрим настроєм.

Також в рамках співпраці з Відділом реалізації молодіжної політики та сім'ї Департаменту культури, молоді та сім'ї Полтавської міської ради гостинно відкрив двері для студентів Полтавського кооперативного коледжу.

Студенти мали змогу гуляти затишними стежками серед рослин і дерев, знайомитись із екзотичними тваринами, відкривати для себе нові факти про природу і навіть спробували арт терапію – «Малювання ароматами», де малювали кавою.

Із 7 по 18 липня 2025 року Полтавський обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді успішно провів літню науково-дослідницьку онлайн-експедицію 🦋 „Досліджуємо природу разом”.

Цей захід став чудовою можливістю для учнів 7-11 класів, які цікавляться природничими науками, мріють стати юними дослідниками. 🐾

Під час експедиції відбувся цикл цікавих і практичних онлайн-занять: учасники вивчали природні угруповання, спостерігали за флорою і фауною, діз-

навалися багато нового про навколишнє середовище та основи дослідницької роботи.

До заходу приєднався 21 учень з 5 громад області. Усі вони об'єдналися у справжню команду однодумців, які захоплюються природою, прагнуть пізнавати світ і ділитися власними спостереженнями.

Заняття відбувалися в онлайн-просторі – через Telegram-групу „Віртуальна школа дослідника”, що забезпечило зручний і доступний формат участі для всіх охочих.

17 липня відбувся яскравий та пізнавальний екологічний фестиваль „Весела Ферма”! Захід відвідало понад 120 дітей, які з ентузіазмом долучилися до всіх активностей.

Дбайливе ставлення до природи, знайомство з різноманіттям свійських тварин і птахів, їх значенням у житті людини, розвиток екологічної культури через гру, творчість і живе спілкування з тваринами – над цим працювали наші фахівці разом із маленькими гостями фестивалю.

Цей день став справжнім святом знань та веселощів. Діти із захопленням брали участь у майстер-класах „Веселі баранці”, „У гостях у кролика” та „Курчата з секретом”, де вони не лише створювали чудові вироби, а й дізнавалися цікаві факти про цих тварин. Пізнавальні ігри, такі як „Хто що їсть”, „Пам'ятники сільськогосподарським тваринам”, „Чиє яйце – чий голос?” та „Детективи”, перетворили навчання на захопливу пригоду. А скільки радості принесли розваги „Хто швидше здоїть корову” та „Фермерська руханка”! Сміх, енергія та позитив наповнювали кожен куточок нашого закладу!

Діти захоплено взаємодіяли на тематичних локаціях, ставили питання і прагнули дізнатися більше. Кожна посмішка, кожен вигук радості підтверджував, що ми на правильному шляху!

У серпні для 20 внутрішньо переміщених осіб в стінах літературно-меморіального музею імені В.Г. Короленка відбувся душевний майстер-клас за участі майстринь Полтавського обласного еколого-натуралістичного центру.

Замість галасливого міста – спокійне приміщення з історією, де пахне сіном, медом і трав'яним чаєм.

У теплій атмосфері говорили про:

Серпень – Спасівку: що це за назви і звідки вони

Три великі свята: медово-маковий, яблучний і горіховий Спас

А головне – власноруч створювали маковійчики.

Це не просто букет із літнього різнотрав'я – це оберіг дому і душі, який обов'язково збирають із добрими думками та щирими побажаннями.

14 серпня у Полтавському обласному еколого-натуралістичному центрі учнівської молоді ми об'єднали екологічну освіту, творчість, турботу про довкілля та родинне дозвілля на екофестиваль “ЕСО TIME: час жити ЕКО” – свято природи, дій та свідомості!

11 еко-локацій відкрили для гостей свої маленькі, але важливі світи: від майстер-класів до корисних лайфхаків для збереження природи.

Працювала ініціатива зі збору макулатури – разом рятували дерева.

Протягом 3 літніх місяців у Центрі успішно продовжував діяти **пізнавально-дослідницький хаб „Ecoschool”**. На базі Центру постійно проводились екскурсії для школярів міста, внутрішньо перемішених осіб та усіх бажаючих. Протягом літа було **проведено 37 екскурсій, якими охоплено 791 учасник**.

Педагогічні працівники центру проводять різнопланові майстер-класи для усіх бажаючих. Відвідувачам пропонують майстер-класи „Хімія їжі”, реактив-шоу „Експеримент”, ароматерапію (виготовлення еко-іграшки), арт-терапію „Малювання кавою”, анімалотерапію: „Лазня для равликів”, „Веселі хом’ячки”, „Прогулянки з Лео”. Протягом літніх місяців було проведено 15 майстер класів, якими охоплено 226 особа (серед них 32 – внутрішньо переміщені особи).

На базі дитячого закладу оздоровлення та відпочинку „Обласний дитячо-юнацький оздоровчий табір „Еколог”, який є структурним підрозділом Полтавського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді, проживають 60 внутрішньо перемішених осіб, серед яких 20 – діти. Протягом усього періоду для дітей організовують заходи та долучають до різноманітних акцій, щоб діти могли повноцінно проводити своє дозвілля. Педагогічні працівники Опішнянського будинку дитячої та юнацької творчості на постійній основі два рази на тиждень проводять із дітьми гурткові заняття, майстер-класи, ігрові програми. Постійними гостями з майстер-класами та різноманітними тренінгами у таборі є громадські організації „Право на захист” та „Проліска”.

Центр позашкільної освіти Миргородської міської ради

31 травня було проведено свято обдарованих дітей. Кращі з кращих вихованців ЦПО, які стали переможцями різноманітних конкурсів, туристичних змагань та інших заходів міського, обласного, Всеукраїнського та Міжнародного рівнів отримали грамоти та дипломи.

Для учнів пришкільних таборів міста були проведені різнопланові заходи:

- конкурсно – ігрові програми „Рослини – джерело життя”, „У світі птахів”;
- майстер – клас „Латаття біле – рослини Червоної книги”, „Український символ миру”, „Тюльпан оригами”;
- екологічний фотоквест „У світі природи”.

Протягом літнього періоду були також проведені екскурсії з метою вивчення флори і фауни рідного краю, тематичні фотосесії, вікторини, пізнавальні екскурсії, під час яких діти знайомились із мешканцями живого куточка, видовим складом рослин навчально – дослідних земельних ділянок.

Проводилася робота по завданнях обласних конкурсів, акцій, дослідницьких робіт. Всього протягом літнього періоду оздоровлено 107 дітей.

Лубенський центр дитячої та юнацької творчості учнівської молоді

У літній період при ЛЦДЮТУМ працював табір відпочинку з денним перебуванням „Веселка”. Табір здійснював свою діяльність в одну зміну

протягом 14 днів у період із 02 червня 2025 по 19 червня 2025 року. Літнім оздоровленням та відпочинком було охоплено 20 вихованців. З них дітей пільгових категорій – 2 (з них: 1 дитина з багатодітної родини, 1 – військового ЗСУ).

Табір працював за такими тематичними днями, які визначали зміст діяльності та занурення в певну атмосферу: „Країна нових знайомств”, „Міжнародний день захисту дітей”, „День казки”, „День професійної орієнтації”, „День здоров’я”, „День мистецтв”, „День піратів”, „День патріота” „Моя Батьківщина – Україна!”, „Моя мала Батьківщина”, „День талантів”, „День природи”, „День толерантності”.

Різноманітність форм та методів роботи сприяло розвитку спостережливості і творчої самостійності дітей, вихованню в них фізичної витривалості та інтересу до занять фізкультурою, зміцненню здоров’я, загартовуванню організму, зміцненню відносин у колективі, бажання брати активну участь у спільних справах: конкурсах, змаганнях, розважальних святах, акціях, іграх, лінійках, екскурсіях.

Впродовж роботи табору відпочинку „Веселка” проведено 5 екскурсій: відвідування Лубенського краєзнавчого музею імені Гната Стеллецького, екскурсія територією парку курорту „Миргород”, похід до Лубенського районного управління ГУ ДСНС України у Полтавській області, до бібліотеки імені В. Леонтовича, Галереї мистецтв Лубенського краєзнавчого музею імені Гната Стеллецького.

Кожен день перебування в таборі був насичений подіями:

- захід „Я – УКРАЇНА”;
- акція „Голоси дітей”;
- заняття для вихованців із мінної безпеки, які покликані допомогти дітям запам'ятати правила безпечної поведінки;
- підготовкою малюнків та листів для наших захисників і захисниць на Донецькому напрямку;
- створення загадкового колажу „Долоньки єднання”;
- конкурс малюнків „Ми за мир!”;
- майстер клас „Мапа України”;
- „Лялька-мотанка – прадавній і сучасний український оберіг”» – пізнавальний майстер-клас;
- рухливі ігри „У пошуках скарбів” та багато інших.

Будинок дитячої та юнацької творчості Котелевської селищної ради

У період з 02 по 19 червня 2025 року різноманітними формами літнього оздоровлення було охоплено 10 вихованців Будинку дитячої та юнацької творчості, які відвідували гуртки еколого-натуралістичного спрямування. Гуртківці відвідували табори з денним перебуванням, які працювали на базі опорних ліцеїв № 2, № 4 та № 1 імені С.А.Ковпака. з них 1 дитина з числа ВПО, 2 дитини учасників ООС, 3 дитини з багатодітних родин, 5 – талановиті та обдаровані.

Керівники гуртків приймали участь у організації та проведенні різноманітних заходів. В рамках оздоровчих кампаній були проведені змагання „День юного кондитера”, навчальні тренінги „Квітова парасолька”, майстер-клас у формі воркшопу „День дитячої творчості та юних талантів”, майстер – клас „Вареник”, спортивна естафета „Завзяті і спритні”, креативна міні – подорож на острів „Мала Кирилівка”, уроки безпеки життєдіяльності, пізнавальні лекції на тему „Особиста гігієна”, вікторини „Що ми знаємо про воду?”, командні ігри „Справжній друг”, „Пісенне коло дружби”. Проведені краєзнавчі екскурсії до с. Опішне, м. Полтава, центр захисту диких тварин „Казковий дім”, історико-культурного заповідника „Більськ”, прогулянки на свіжому повітрі.

Діти відвідували сільськогосподарське господарство „Еко-Маяк”, де ознайомилися з технологією органічного вирощування полуниці, лохини, малини. Смакували цілющими ягодами та трав’яним чаєм.

Здійснили екскурсію на хлібопекарське виробництво, де ознайомилися з технологічним процесом виготовлення хліба, булочок.

Працівниками ДСНС для дітей проведена демонстрація обладнання, спорядження; обговорювалися правила пожежної безпеки, правила поведінки небезпечними предметами тощо.

Комунальний заклад „Карлівський міський центр позашкільної освіти”

У Карлівському міському центрі позашкільної освіти під час літніх канікул творчий колектив закладу провів масові заходи для дітей міста різних вікових категорій:

- розважально – ігрова програма „Ура! Канікули!” (ігри, змагання, майстер – класи, флешмоб, аквагрим);
- до Дня Конституції – квест – гра „Моя рідна Україна”;
- до Дня молоді – святково – розважальна програма;
- свято для вихованців – переможців міських, обласних, всеукраїнських та міжнародних творчих конкурсів „Сузір’я талантів”.

Всього в області оздоровлено 675 вихованців, що становить 37,5% від загальної кількості юннатів, зокрема 135 дітей пільгових категорій, з них: дітей-переселенців — 39, учасників АТО/ООС — 16, учасників ліквідації аварії на ЧАЕС — 3, з інвалідністю — 42, з багатодітних та малозабезпечених сімей — 23, талановитих і обдарованих – 12.

Оздоровлено юннатів:

- в таборах денного перебування – 13;
- охоплено екскурсіями, походами – 1072.

Рівненська область

В умовах військового стану проведення відпочинково-оздоровчих експедиційних кампаній дітей та учнівської молоді в системі позашкільної

освіти, нажаль, не здійснювалося масштабно, у порівнянні з минулим роком. Деякі заплановані заходи вдалось провести.

З метою повноцінного навчання і відпочинку учнівської молоді, розвитку їх творчих здібностей, удосконалення умінь і навичок з певних профілів діяльності, проведення природоохоронної та краєзнавчої роботи, оздоровлення, організації дозвілдової діяльності учнівської молоді Рівненської області педагогічним колективом комунального закладу «Центр національно-патріотичного виховання та позашкільної освіти» Рівненської обласної ради з 05 травня по 27 червня 2025 року проведено навчально-пізнавальну екскурсійну програму «Світ дивовижної природи». У програмі взяли участь більше 350 учнів з закладів загальної середньої та позашкільної освіти міста Рівного та області. Учні мандрували екологічною стежкою, дізнались багато цікавої інформації про тваринний світ різних континентів у живому куточку, ознайомились із предметами старовини та традиціями українців у світлиці «Берегиня», дізнались про особливості вирощування рослин у овочевій та квітковій теплицях, на навчально-дослідній земельній ділянці, відвідали куточок екзотичних рослин, дендропарк, сад пахощів, колекційну ділянку лікарських рослин, милувались колекцією одnorічників та багаторічників, які прикрашають територію Центру. Відвідувачі спостерігали за бджолами на пасіці, дізнались про особливості професії пасічника.

З 17 по 21 червня 2025 стартував обласний соціально-реабілітаційний пізнавально-оздоровчий еко-кемпінг «Енергія життя» табірний, який об'єднав гуртківців та педагогів комунального закладу «Центр національно-патріотичного виховання та позашкільної освіти» Рівненської обласної ради, сім'ї ВПО з Донецька, Запоріжжя, Маріуполя, дітей наших захисників, які боронять Україну та дітей з багатодітних сімей та педагогів Центру.

Дітей чекали командні ігри, коло єднання, практикум з облаштування наметового містечка, секрети виживання в природі. Юннати мали можливість брати участь у майстерках – арт терапії, театротерапії, твістingu. Створювали: обереги, ляльки-мотанки з ниток і трави, малювали дерево життя, розмальовували Ангелів-Охоронців, мандали з природніх матеріалів. Кожен вечір юннати проводили біля ватри: пісні під гітару, символічне «Родинне коло» музикотерапія перед сном.

Члени гуртка «Юні лісівники» та активні батьки з Висоцького ліцею Висоцької селищної ради Сарненського району провели літню відпочинково-оздоровчу кампанію змістовно й активно. Вони здійснювали пішохідні походи околицями, вивчали лікарські рослини та дерева рідного краю, проводили екологічні ігри й конкурси. Разом із вихователями юні природолюби долучалися до прибирання територій від сміття, доглядали за молодими деревами, спостерігали за птахами та комахами, брали участь у спортивних змаганнях та туристичних естафетах.

Вихованці Зносицького ліцею Немовицької сільської ради Сарненського району долучилися до експедиційних літніх кампаній, де мали змогу поєднати відпочинок з дослідженнями в природних умовах. Під час виїздів вони збирали зразки ґрунту та води для подальшого мікробіологічного аналізу,

спостерігали за станом довкілля, знайомилися з методами польових досліджень. Діти практикували з лабораторним обладнанням у «польових мінілабораторіях», вели щоденники спостережень, фотографували й знімали відео для створення власного контенту. Такі експедиції стали для гуртківців чудовою нагодою розширити знання, розвинути дослідницькі навички та популяризувати науку серед однолітків.

Юні екологи Великожолудського ліцею Рафалівської селищної ради Вараського району цікаво й корисно провели літні канікули. Разом із педагогами вони здійснювали пішохідні походи мальовничими куточками рідного краю, вчилися орієнтуватися на місцевості та облаштовувати відпочинкові стоянки. Під час привалів діти грали у пізнавальні екологічні ігри, вели щоденники спостережень за рослинами і тваринами, проводили міні-дослідження в природі. Такий відпочинок поєднав цікаве дозвілля, практичне навчання й оздоровлення на свіжому повітрі.

Всього в області оздоровлено 568 вихованців, що становить 95,5% від загальної кількості юннатів, зокрема 91 дітей пільгових категорій, з них: дітей-переселенців — 6, учасників АТО/ООС — 32, з багатодітних та малозабезпечених сімей — 13, талановитих і обдарованих — 40.

Оздоровлено юннатів:

- в таборах денного перебування — 130;
- в профільних таборах — 30;
- охоплено екскурсіями, походами — 350.

Сумська область

Створення належних умов для організації виховної роботи зі здобувачами позашкільної освіти області, дозвілля та відпочинок дітей під час літніх канікул 2025 року здійснювалися з урахуванням поточної безпекової ситуації в кожній територіальній громаді регіону.

У закладах позашкільної освіти об'єднаних територіальних громадах області, що Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України було включено до переліку територій, на яких ведуться (велися)/ можливі бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, не працювали профільні табори, не проводилися експедиції, походи, змінено формати проведення польових навчальних практик. До цього переліку входять 25 із 51 (49 %) громади Сумської області.

У закладах позашкільної освіти, де безпекова ситуація була такою, що дозволяла організовувати навчально-творчу роботу з дітьми під час літніх канікул, різними формами дозвілля і відпочинку було охоплено 3257 здобувачів освіти.

У комунальному закладі Сумської обласної ради – обласному центрі позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю в червні-серпні 2025 року було організовано роботу тематичних профільних змін навчально-

дозвілльєвого хабу, під час якого педагогами надавалася психолого-педагогічна підтримка, проводилися навчальні заняття спрямовані на подолання освітніх втрат (українська мова, історія, математика, англійська мова) та дозвілльєві заходи.

Під час активностей на свіжому повітрі вихованці аналізували свій емоційний стан, визначали його вплив на життя людини, опрацьовували різноманітні техніки, що допомагали його контролювати, покращувати ментальне здоров'я. Проведення арт-терапевтичних занять сприяло виявленню у вихованців нових творчих здібностей і талантів. Вихованці брали активну участь у флешмобах «Моє літо 2025», «Мир над Україною», челенджах, фотоквестах, що символізували єдність, сприяли створенню позитивного настрою, формуванню почуття патріотизму, національної свідомості, заохочували виявляти емоції, ділитися мріями, враженнями у процесі пізнавально-ігрової діяльності.

Під час літніх канікул 2025 року вихованці Центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді Сумської міської ради залучалися до заходів у змішаній формі. Відповідно до плану заходів було проведено пленери, творчі майстерні, екскурсії, ігрові програми, вікторини, години інформаційних повідомлень тощо. Змістовне наповнення дозвілля дітей було спрямовано на досягнення соціального, емоційного, фізичного та когнітивного розвитку дитини, формування здорового способу життя, сприяння розвитку талантів і здібностей вихованців, утвердження моральних цінностей, екологічне виховання. У центрі уваги педагогів було проведення просвітницької роботи з питань збереження життя та здоров'я дітей, виховання почуття патріотизму.

На виконання Програми охорони навколишнього природного середовища м. Суми на 2025/2027 роки на базі закладу проведено міський конкурс «Еко-форсайт «Відновлювана енергія наповнює життя». Захід об'єднав учнівську молодь 17 закладів освіти Сумської міської територіальної громади віком від 9 до 17 років. Конкурс проводився у дистанційному форматі за трьома номінаціями: малюнок «Транспорт майбутнього» (серед учнів 9-11 років), колаж «Відновлювана енергія в нашому житті» (серед учнів 12-14 років), екопроект «Погляд у майбутнє міста Суми» (серед учнів 15-17 років). Проведення конкурсу спонукало здобувачів освіти до активного мислення, творчих пошуків та переосмислення інформації про важливість відновлюваних джерел енергії у повсякденному житті; виявленню здібностей у креативному проєктуванні та детальному обґрунтуванні власного бачення збалансованого розвитку міста майбутнього з урахуванням планування, інфраструктури, ресурсозбереження та якості життя.

У межах Днів Сталої енергії педагогами закладу було проведено онлайн майстер-клас з виготовлення вітряків «Створи вітер сам», LEGO-майстерка «Екобудинки майбутнього», інформаційно-просвітницький флешмоб «Будь у тренді – обирай «Зелені технології», екоакцію «Зелений код балкону: активуй екопростір!». Також у межах проведення Днів Сталої Енергії у закладі для учнівської молоді міста було проведено екскурсії у куточку живої природи, палеонтологічному та краєзнавчо-етнографічному музеях, музеї хліба, на

навчально-тваринницькій фермі. Заклад відвідало близько 200 учнів закладів освіти Сумської територіальної громади.

Педагоги та вихованці ЦЕНТУМ під час літніх канікул брали участь в трудовій акції «Чиста планета» на території ботанічного саду місцевого значення «Юннатівський».

Національно-патріотичне виховання учнівської молоді реалізувалося через участь у заходах патріотичного спрямування, виготовленні сувенірів та малюнків для воїнів ЗСУ тощо. У межах державних свят Дня Державного Прапора України та Дня Незалежності України вихованці закладу долучилися до участі у майстерках «З любов'ю до України», «Символ нескореності»; виховній годині «Хай в серці кожної дитини живе любов до України»; фоточеленджі «Найкращі куточки моєї країни».

Одним із напрямів оздоровлення вихованців у літній період були екологічні екскурсії в природу, якими було охоплено більше 500 вихованців. Діти з дотриманням правил безпеки вивчали флору та фауну прибережної території річки Псел та озера Чеха, долучалися до вивчення історико-культурної спадщини нашого краю.

За сприятливої безпекової ситуації в громаді Комунальним закладом Шосткинської міської ради Сумської області «ЕкоЦентр Сергія Корнієнка» впродовж літа проводилися індивідуальні еколого-польові практикуми для вихованців; екскурсії до куточка живої природи, лабораторії «Зимовий сад», навчально-дослідної земельної ділянки, фотозони закладу для дітей Шосткинської громади та їх батьків. Таке психологічне розвантаження дуже актуальне в умовах сьогодення й користується постійним попитом серед мешканців громади.

У літній період 2025 року вихованці закладу взяли участь у Всеукраїнській олімпіаді випускного шкільного дослідництва, здійснили екскурсійну подорож до Менського зоопарку.

Для вихованців закладу були проведенні цікаві змістовні пізнавальні заходи: екоакція «Квітуче шкільне подвір'я»; квест «Чудеса природи пізнавай, а не знищуй»; дидактична гра «Ти можеш врятувати планету, сортуючи сміття»; майстер-класи «Створюємо кокедаму», «Чарівний букет»; розважальні програми «Поклик джунглів»; виховні години і бесіди «Екологічні наслідки війни», «Увага: вибухонебезпечні предмети», «Героїчна Україна – від минулого до сьогодення»; народознавча година «Ой на Івана, дівчина долю шукала»; воркшоп «Полікуй себе сам»; практичні заняття: практикуми в куточку живої природи, лабораторії рослин закритого ґрунту «Зимовий сад»; дослідницький практикум «Дослідження екологічного стану рекреаційного ставка міста», польовий практикум зі збору гербарію лікарських рослин.

У червні на території Конотопської станції юних натуралістів працював «Літній майданчик». Для 218 учнів та вихованців міських закладів освіти проводилися майстерки «Курчатко», «Цікава сова», «Квітка щастя», «Бджілка-трудівниця», «Веселе кошення», «Пташка», «Сонечко», «Рибка»; екскурсії до станційного зоокуточка «Світ щасливих тварин». Всього під час роботи літнього майданчика було охоплено 274 дитини.

Відпочинково-оздоровчі заходи для вихованців Великописарівської станції юних натуралістів, які знаходилися за межами громади і мають статус внутрішньо переміщених осіб, здійснювалися дистанційно. Основними формами роботи були: онлайн еколого-натуралістичні екскурсії та спостереження, майстер-класи з садівництва й флористики; природоохоронна діяльність; волонтерські акції (участь у благоустрої територій, озелененні, екологічних ініціативах на безпечних територіях у співпраці з батьками, збір лікарських рослин для виготовлення фіточаїв для військових); заняття, спрямовані на соціалізацію, розвиток комунікації, створення атмосфери безпеки та довіри; участь у творчих конкурсах.

У червні 2025 року в закладах освіти Бочечківської сільської ради проведено низку заходів, які допомогли дітям відволіктися від негативних думок, провести час з користю для фізичного та морального здоров'я: члендж «Діти Бочечківської громади за мирне, щасливе майбутнє»; екскурсія «стежиною рідного краю»; психологічний тренінг «Правила ефективної взаємодії»; спортивно-оздоровчий захід «Хай живуть щасливі всі діти на чудовій планеті Земля»; квест до Дня захисту дітей «Діти об'єднують Україну»; тренінг з надання першої психологічної допомоги «Піклування про себе та встановлення особистих кордонів». Також діти та учнівська молодь долучалися до заходів, спрямованих на психологічну підтримку дітей, які проводили представники гуманітарної місії ГО «Проліска», ГО «Істок» за підтримки Save the Children.

12 вихованців гурта «Відповідальне споживання» Центру дитячої та юнацької творчості Чупахівської селищної ради було оздоровлено на базі закладу освіти громади в таборі денного перебування. Особлива увага приділялася екологічному вихованню дітей. З цією метою було проведено походи, експедиції, екскурсії; майстер-клас зі складання проєктів зовнішнього озеленення; ток-шоу «Дивовижні тварини світу»; біологічний квест «У пошуках скарбів»; біологічні ігри «Зелена аптека поруч з нами», «Мандрівка у дивовижний світ рослин земної кулі», «Стежка у світі природи»; «Мальовнича країна квітів».

Всього в області оздоровлено 1116 вихованців, що становить 34% від загальної кількості юннатів, зокрема 494 дітей пільгових категорій, з них: дітей-сиріт — 1, дітей-переселенців — 54, позбавлених батьківського піклування — 3, з інвалідністю — 58, учасників АТО/ООС — 63, учасників ліквідації аварії на ЧАЕС — 2, з багатодітних та малозабезпечених сімей — 38, з групи ризику — 1, талановитих і обдарованих — 274.

Оздоровлено юннатів:

- в таборах денного перебування — 12;
- охоплено екскурсіями, походами — 770.

Тернопільська область

На виконання листа Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді МОН України № 222 від 13 серпня 2025 року «Про інформаційні дані щодо проведення літніх відпочинково-оздоровчих, експедиційних кампаній дітей та учнівської молоді в системі позашкільної освіти еколого-натуралістичного профілю за 2025 рік» Тернопільський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді інформує, що протягом 2025 року провів ряд заходів щодо організації оздоровлення та відпочинку дітей закладів освіти міста, ОТГ та тимчасово переміщених осіб:

- Вихованці Тернопільського обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді Божко Максим та Мацюк Назарій (керівник – Божко Ольга Ярославівна) 02-06 червня 2025р. взяли участь у Всеукраїнському зльоті юних дослідників-природознавців, м. Київ. Команда юних дослідників взяла участь у роботі учнівської науково-практичної конференції, де презентували свою науково-дослідницьку роботу «Вплив біопрепарату Фіто Хелп і розчину дигтярного мила та брильянтового зеленого на стійкість буряка столового сорту Циліндра до церкоспорозу», виконану в рамках проєкту «Розумний город» за сприяння агропромислової компанії «Контінентал Фармерз Груп», відвідали Національний університет біоресурсів і природокористування України, колекційну і дослідну ділянку кафедри рослинництва, побували на екскурсії в Ботанічному саду НУБіП України, Національному ботанічному саду імені М.М. Гришка. За результатами участі юні натуралісти Тернопільщини нагороджені дипломом I ступеня переможців Всеукраїнського зльоту юних дослідників-природознавців.
- З 23-27 червня 2025 року делегація Тернопільської області в складі вихованців гуртка «Екологічний дизайн» Скала-Подільського дитячого парку Скала-Подільської селищної ради Борщівського району взяли участь у всеукраїнському фестивалі патріотичних дій (керівник Валентина Стефина). В рамках фестивалю учасники долучились до творчих майстерень, майстер-класів по виготовленні оберегів для захисників України.
- З 16.06 – 27.06.2025 року на базі Тернопільського обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді працювала Літня екологічна школа за такими творчими майданчиками:
«Я – дослідник», «Я – еколог», «Я – любитель домашніх тварин», «Я – флорист», «Я – народознавець». Проводились: арт-майстерні, тренінги, ігри, практичні заняття, патріотичні заходи. Важливе місце в роботі школи було відведене релаксаційно-психологічній реабілітації учасників, а саме релаксаційній екологічній стежці Здоров'я. Її локації: «Дендрарій», «Рокарій», «Стежина дотику», «Галявина ароматів», «Зимовий сад», «Куточок живої природи», «Акваріумний клуб», «Духовно-етична». Особливо цікавими були майстер-класи: «Флораріум своїми руками», «Акваріум для початківця», «Квіти з гофрованого паперу», по виготовленні оберегів для захисників України «Ангел-охоронець»; міні-проєкти: «Друге життя речей», «Ліки на грядці», «Моя маленька батьківщина»; воркшоп «Зміни клімату, час діяти»; квест–ігри «Рослини-символи України», «Здорове харчування»; тренінг «З Україною в

серці»; еколого-патріотичний квест «Разом до перемоги»; флешмоб «Все буде Україна». Під час роботи Літньої школи учні виконували завдання дослідницьких робіт та вели фенологічні спостереження за рослинами учнівської навчально-дослідної земельної ділянки. Під час Зоологічного всеобучу «Мої домашні улюбленці» діти мали можливість поспілкуватись з тваринами кутка живої природи, поглибити знання з зоології, вивчити правила утримання та догляду за тваринами. За активну участь в роботі Літньої екологічної школи учні були відзначені подяками Центру. В роботі Літньої школи взяли участь понад **265** здобувачів освіти закладів освіти Тернопільської міської, Березовицької, Білівської ТГ та дітей з числа внутрішньо переміщених осіб (Донецька, Луганська, Харківська, Київська області).

Всього в області оздоровлено 400 вихованців, що становить 39% від загальної кількості юннатів, зокрема 174 дітей пільгових категорій, з них: дітей-переселенців — 27, позбавлених батьківського піклування — 1, з інвалідністю — 2, з багатодітних та малозабезпечених сімей — 4, талановитих і обдарованих — 140.

Оздоровлено юннатів:

- в таборах денного перебування – 156;
- в профільних таборах — 30;
- охоплено екскурсіями, походами – 40.

Чернігівська область

Педагогічні працівники комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» зацікавлені, щоб літні канікули 2024/2025 навчального року пройшли для вихованців гуртків закладу та здобувачів освіти закладів загальної середньої та позашкільної освіти області весело і корисно, попри воєнний стан в Україні.

На самому початку канікул, до Міжнародного дня захисту дітей, у комунальному закладі «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» для здобувачів освіти гуртків проведено тематичні майстер-класи та творчі майстерні «Хай буде дитинство щасливим»; фотофлешмоб «Щоб сонцю і квітам всміхалися діти».

Здобувачі освіти гуртка «Основи флористики і фітодизайну» (керівник Олена Чала) комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» у 2024/2025 навчальному році ознайомились з квітково-декоративними рослинами закритого і відкритого ґрунту, їх різноманітністю, біологічними особливостями та способами вирощування, новітніми технологіями в сучасному квітникарстві, використанням у озелененні та оформленні інтер'єрів. Отримані знання юні квітникарі продемонстрували приймаючи участь у фінальному етапі Всеукраїнського конкурсу з квітникарства та ландшафтного дизайну «Квітуча Україна» (онлайн). Діти розробили і представили на відбірковий етап конкурсу проєкт Рокарій альпійський «Сто років у ритмі природи» та були запрошені до участі у фінальному етапі. За результатами конкурсу команда нагороджена

Дипломом II ступеня Національного-еколого-натуралістичного центру учнівської молоді.

Департаментом екології та природних ресурсів Чернігівської обласної державної адміністрації спільно з Управлінням освіти і науки Чернігівської обласної державної адміністрації у квітні-травні 2025 року проведено II (заклучний) етап щорічного обласного екологічного конкурсу «Одна планета – одне майбутнє» за трьома номінаціями: «Північна краса України» (краща фотографія екологічного спрямування), «Погляд у чисте майбутнє» (кращий екологічний проєкт), «Довкілля і я» (кращий практичний захід екологічного спрямування).

Комунальний заклад «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» є модератором першої категорії (15-18 років) щорічного обласного екологічного конкурсу «Одна планета – одне майбутнє».

Приймаючи участь у номінації конкурсу «Погляд у чисте майбутнє» юні квітникарі комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» розробили та заклали проєкт квітника у квітково-декоративному відділі навчально-дослідної земельної ділянки присвячений 160-річчю з дня народження Михайла Коцюбинського «Улюблені квіти Михайла Коцюбинського». Працюючи над проєктом діти ознайомилися з біографією, цікавими сторінками творчості, естетично-моральними поглядами Михайла Коцюбинського, стали учасниками інформаційно-просвітницьких заходів «Творчість Михайла Коцюбинського», «Напоєний соками багатющої землі своєї» та нагороджені грамотою Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської обласної державної адміністрації та Управління освіти і науки Чернігівської обласної державної адміністрації за зайняте III місце.

13 здобувачів освіти гуртків комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» посіли призові місця у номінаціях щорічного обласного екологічного конкурсу «Одна планета – одне майбутнє».

З метою акцентування уваги на проблемі надмірного використання пластику, формування відповідального ставлення до споживання і утилізації шкідливих ресурсів серед населення з нагоди Міжнародного дня відмови від поліетиленових пакетів пройшов екологічний флешмоб «ЕКОЛОГІЯ В ДІІ: ПАКЕТАМ ТОРБА!».

Здобувачі освіти комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» приєдналися до екологічного флешмобу та стали учасниками інформаційно-просвітницького заходу «Еко Мода від кутюр», під час якого ознайомилися з правилами сортування сміття, вивчили маркування пластику, дізналися про важливість його переробки.

Вихованці гуртка «Природа рідного краю» (керівник Ніна Солодка) стали учасниками майстеркласу «Екопакування» під час якого створили собі унікальні подарункові екоторбинки «З любов'ю до тебе і природи».

Здобувачі освіти комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» стали учасниками всеукраїнського проєкту «Знайди. Сортуй. Здавай» під час якої ознайомилися з правилами сортування сміття, вивчили

маркування пластику, приєдналися до тематичних майстеркласів, ознайомилися з даними Національної мапи пунктів прийому вторинної сировини.

Флористична студія «Арт Флора» комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» (онлайн) з метою підтримки учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану проводила тематичні майстеркласи з теми «Флористика літа 2025: ТОП-5 трендів, які варто знати». Проведено майстеркласи: «Польовий стиль», «Композиція в кошику з літніх квітів», «Гармонія квітів». Під час майстеркласів діти набули практичних умінь з флористики та квіткового аранжування.

Для вихованців благодійної організації «Логос» (діти з обмеженими можливостями) педагогами закладу (офлайн) організовано та проведено екскурсійні заходи та майстерка з виготовлення букету з польових квітів «Літня недбалість».

Для здобувачів освіти закладів загально середньої та позашкільної освіти області педагогами комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» проведено івенти на окремих локаціях: «Анімалтерапія», Дендрологічна», «Гарденотерапія», еколого-просвітницька стежка «Природа – наш дім». Діти стали учасниками творчих майстерок, екологічних квітів та квестів.

Протягом літа 2025 року педагогами комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» започатковано творчий локал (сімейний формат) «Літня подорож "Країною Юннатією"» (для дітей та батьків м. Чернігова). Беручи участь у заході, діти разом з батьками стали учасниками, екскурсійних заходів, інфоміксів; творчих майстерень: «Літечко, літо...», «Моя улюблена тварина», «Флористична», у яких виготовляли аплікації на літню тематику, різноманітних тваринок з паперу, робили поробки з використанням природного матеріалу; використовуючи біноклі провели спостереження за поведінкою птахів, які мешкають на території закладу.

Для вихованців комунального закладу «Чернігівський ліцей» Чернігівської обласної ради протягом червня-липня 2025 року організовано простір EcoCamp «На зеленій хвилі літа», під час якого для здобувачів освіти закладу проведено: квест «Експедиція мудрості», еко-брейн «Світ в твоїх руках», майстеркласи «Символіка квітів українського віночка», «Еко-листівка», «Еко-картина».

З нагоди Всесвітнього дня бездомних тварин (18 серпня) юні натуралісти переглянули освітні відеоролики з теми, взяли участь у конкурсі малюнків та плакатів «Не ображай», створили на сторінці закладу у мережі Фейсбук фото-колаж «Кожній тварині по родині».

Вже не перший рік юні екологи ОБЛСЮН є постійними учасниками загальнонаціональної трудової акції «Турботу тобі, рідна моя Україно!». У квітково-декоративному відділі навчально-дослідної земельної ділянки закладу вони вели постійний догляд за квітково-декоративними клумбами, газонами та зеленими рослинами дендрологічного відділу.

Вихованці клубу «Берізка» комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» разом керівником є постійними дописувачами

екологічної сторінки розділу «Екологічний лекторій», який розміщений на сайті дистанційного навчання комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів», зокрема до: Всесвітнього дня океанів «Всесвітній День океанів: роль океанів у нашому повсякденному житті», до Всесвітнього дня народонаселення «11 липня – Всесвітній день народонаселення», протидії засухам у своїй місцевості «Пісок кипить, розжарений на сонці, і жовтий колір заливає зір», до Дня «Не наступайте на бджіл».

Продовжує роботу екологічний смартмоб «Навчаємось, вивчаємо та відпочиваємо разом» (онлайн) в рамках, якого були проведені: майстеркласи з виготовлення квіткових композицій та букетів, еко-торбинок.

Юні природолюби взяли участь у міжнародних, всеукраїнських, обласних етапах всеукраїнських конкурсів, обласних конкурсах еколого-натуралістичного напрямку, в природоохоронних акціях, операціях.

З метою організації природоохоронної діяльності члени юнацьких секцій, взяли участь в природоохоронних акціях: «Досліджуємо і примножуємо природу рідного краю», «Ріки мого дитинства», «Джерело» та інші.

З метою організації природоохоронної діяльності члени юнацьких секцій, взяли участь в природоохоронних акціях: «Досліджуємо і примножуємо природу рідного краю», «Ріки мого дитинства», «Джерело» та інші.

Всього в області оздоровлено 416 вихованців, що становить 59% від загальної кількості юннатів, зокрема 303 дітей пільгових категорій, з них: дітей-сиріт — 6, дітей-переселенців — 4, позбавлених батьківського піклування — 9, з інвалідністю — 17, з багатодітних та малозабезпечених сімей — 40, талановитих і обдарованих — 220.

Оздоровлено юннатів:

- в таборах денного перебування — 416;
- охоплено екскурсіями, походами — 416.

Чернівецька область

У червні-липні 2025 року педагоги комунального закладу «Чернівецький обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» взяли активну участь у проведенні літнього профільного табору для учнівської молоді на території

Метою участі педагогів стало забезпечення якісного науково-педагогічного супроводу освітнього процесу в умовах літнього табору, спрямованого на розвиток екологічної культури, природоохоронної компетентності та формування екологічно доцільної поведінки в учнів.

Програма табору була розроблена з урахуванням сучасних підходів до неформальної екологічної освіти та передбачала:

- проведення інтерактивних занять природничо-наукового спрямування;
- організацію екологічних експедицій, польових досліджень та практикумів;
- залучення учасників до творчих проєктів з природоохоронної тематики;
- проведення ігрових, спортивно-оздоровчих та просвітницьких заходів;

- формування екологічного мислення та відповідального ставлення до навколишнього середовища.

Педагогами нашого закладу було реалізовано низку навчально-виховних ініціатив, зокрема:

- авторські майстер-класи з використанням природного матеріалу;
- заняття в мінілабораторіях на базі екооб'єктів центру;
- тренінги та квести, спрямовані на розвиток навичок командної взаємодії та лідерства;
- проведення вікторин, брейн-рингів та екологічних ігор.

Загалом участь у таборі сприяла не лише поглибленню знань учнів з природничих дисциплін, а й дала змогу педагогам обмінятися досвідом, підвищити професійну майстерність та долучитися до впровадження сучасних форм екологічної освіти.

У 2025 році освітньо-відпочинковий табір «Країна ЕКО» Комунального закладу «Чернівецький обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» функціонував у період з **19 червня по 15 липня включно**. Табірна зміна була організована у чотири п'ятиденні цикли, кожен з яких тривав **5 календарних днів**.

Під час кожної зміни вихованці формувалися у два загони відповідно до вікових особливостей: **молодший (7–9 років)** та **старший (9–14 років)**. Загалом протягом чотирьох змін у таборі відпочило **200 дітей** віком від 7 до 14 років.

Розподіл за змінами:

- Перша зміна (09–13 червня 2025 р.)

Участь взяли **50 дітей**, з яких:

- 4 – діти з числа внутрішньо переміщених осіб (ВПО);
- 8 – діти, батьки яких є учасниками ЗСУ/УБД.

Загони:

- «Екодітлахи» (молодший загін, 8–9 років);
- «Хакери Сонця» (старший загін, 10–14 років).

- Друга зміна (16–20 червня 2025 р.)

Відпочивало **48 дітей**, з них:

- 5 – діти з числа ВПО;
- 3 – діти військовослужбовців ЗСУ/УБД.

Загони:

- «Місячні лицарі» (молодший загін, 8–9 років);
- «Зелені Вітри» (старший загін, 10–14 років).

- Третя зміна (23–27 червня 2025 р.)

Загальна кількість учасників – **52 дитини**, з яких:

- 5 – діти з числа ВПО;
- 5 – діти батьків – учасників АТО/Бойових дій.

Загони:

- «Лимончики» (молодший загін, 7–9 років);
- «Соколи» (старший загін, 9–14 років).

- **Четверта зміна (30 червня – 04 липня 2025 р.)**

Участь взяли **50 дітей**, серед яких:

- 6 – ВПО;
- 2 – діти батьків – учасників АТО/Бойових дій.

Загони:

- «Швидкісні Яструби» (молодший загін, 7–9 років);
- «Капібари» (старший загін, 9–12 років).

Підсумкова статистика:

Протягом чотирьох змін у таборі «Країна ЕКО» відпочили **200 дітей**, з них:

- **11** – діти з числа внутрішньо переміщених осіб;
- **13** – діти учасників ЗСУ, АТО та осіб з УБД;
- **29** – діти з багатодітних родин;
- **7** – діти з неповних сімей;
- **2** – діти з малозабезпечених родин;
- **3** – напівсироти;
- **5** – діти з особливими освітніми потребами.

У поточному році освітньо-відпочинковий табір «Країна ЕКО» КЗ «Чернівецький обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» працював у період з 19 червня по 15 липня включно. Робота табору була організована у 4 зміни тривалістю 5 календарних днів кожна.

Кожної зміни вихованці були організовані у 2 загони: старший та молодший. Розподіл за змінами:

Перша зміна: 09 – 13 червня 2025 р.

50 вихованців, з яких: 4 – діти ВПО; 8 – діти, чий батьки учасники ЗСУ/УБД, були організовані у 2 загони: «Екодітлахи» (молодший загін, діти віком 8-9 років) та «Хакери Сонця» (старший загін, діти віком 10-14 років).

Друга зміна: 16 червня – 20 червня 2025 р.

48 вихованців, з яких 5 – ВПО та 3 – діти батьків, котрі є учасниками ЗСУ/УБД, були організовані у 2 загони: «Місячні лицарі» (молодший загін, діти віком 8-9 років) та «Зелені Вітри» (старший загін, діти віком 10-14 років).

Третя зміна: 23 червня – 27 червня 2025 р.

52 вихованці, з яких 5 – ВПО та 5 – діти батьків – учасників ЗСУ/УБД, були організовані у 2 загони: «Лимончики» (молодший загін, діти віком 7-9 років) та «Соколи» (старший загін, діти віком 9-14 років).

Четверта зміна: 30 червня – 04 липня 2025 р.

50 вихованців, з яких 6 – ВПО та 2 – діти батьків – учасників ЗСУ/АТО/УБД, були організовані у 2 загони: «Швидкісні Яструби» (молодший загін, діти віком 7-9 років) та «Капібари» (старший загін, діти віком 9-12 років).

Разом за період роботи табору у ньому відпочили 200 дітей віком від 7 до 14 років, серед яких: 11 – вимушено переміщені особи, 13 – діти батьків-учасників ЗСУ/АТО/УБД, 29 – з багатодітних родин, 7 – з неповної сім'ї, 2 – із малозабезпеченої сім'ї, 3 – напівсиріт, 5 – діти з особливими освітніми потребами.

Основною локацією проведення табірної зміни став Чернівецький обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді. Навчально-виховна робота здійснювалася в тематично обладнаних приміщеннях закладу: актовій залі, кабінеті біології, екологічній майстерні, а також на відкритих природничих майданчиках, зокрема у зелених класах, біля навчальної пасіки, на контактному зоомайданчику імені Василя Аксенина. Організація активного дозвілля та рухових ігор проводилася на території дендрарію Центру, що сприяло поєднанню пізнавальної та рекреаційної діяльності учасників табору.

У межах програми також реалізовувалися виїзні заняття та екскурсії:

- до музею, STEM-лабораторії та планетарію Чернівецького обласного центру науково-технічної творчості учнівської молоді (ОЦНТТУМ);
- на територію Ботанічного саду Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;
- до відділів природи краю, археології, середньовічної, нової та новітньої історії Чернівецького обласного краєзнавчого музею.

Такий формат дозволив забезпечити різноманітність форм занять, ефективно поєднання теоретичного матеріалу з практичною діяльністю та інтеграцію природничої освіти з культурно-історичною спадщиною регіону.

Впродовж усього періоду функціонування табору «Країна ЕКО» з вихованнями працювала команда із 11 педагогів Чернівецького ОЦЕНТУМ.

Загальну координацію роботи загонів, організацію активного дозвілля, проведення ігор, вікторин та інших виховних заходів забезпечували вихователі загонів – керівники гуртків Центру: Світлана Богачук, Ольга Галицька, Ольга Яковчук, Лада Касьянчук.

Екскурсійний супровід територією Центру та щоденне спілкування дітей з тваринами контактного зоомайданчика імені Василя Аксенина здійснювали методисти Валентина Кузьмінська, Лариса Хлус, а також вихователі загонів.

Згідно з програмою табору, щодня проводилися майстер-класи, тематика яких змінювалась відповідно до зміни, не повторюючись. Проведення занять забезпечували керівники гуртків ЧОЦЕНТУМ: Леся Маруніч, Михайло Гева, а також Уляна Легета, канд. біол. наук, доцент.

У межах кожної зміни діяв Клуб за інтересами, у рамках якого функціонували тематичні майстерні:

- «Змії Буковини або У страху очі великі» (Назар Смірнов)
- «Світ біохімічних реакцій» (Іванна Николайчук);
- «Вегетативне розмноження рослин» (Людмила Задобрівська);
- «Моє хобі – декоративні птахи» (Валентина Кузьмінська);

Окремою популярною локацією для вихованців була STEM-лабораторія, що регулярно відкривала двері для всіх охочих спробувати себе у ролі дослідників.

Екскурсії територією Ботанічного саду ЧНУ імені Юрія Федьковича, а також інтерактивну вікторину «Відгадай, хто я? (Чи знаєте ви тропічні

рослини?)» проводили: керівник гуртків Центру Надія Литвін і завідувачка оранжереї ботанічного саду Ксенія Коржан.

Інтерактивні екскурсії та пізнавальні лекції з елементами майстер-класів у Чернівецькому обласному краєзнавчому музеї проводили:

- завідувачка відділу археології, історії середніх віків і нової історії краю Оксана Драгомирецька;
- провідний науковий співробітник відділу, кандидат історичних наук Микола Ільків;
- провідний науковий співробітник відділу природи краю, кандидат біологічних наук Тетяна Никирса;
- завідувачка відділу новітньої історії краю Марія Унгурян, а також їхні колеги.

Проведення літнього освітньо-відпочинкового табору «Країна ЕКО» на базі Чернівецького обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді стало яскравим прикладом ефективної реалізації завдань екологічного виховання, неформальної природничої освіти та змістовного дозвілля дітей.

Участь у таборі сприяла розвитку пізнавального інтересу, екологічної свідомості, практичних умінь у сфері природоохоронної діяльності, творчих та комунікативних навичок учнівської молоді. Водночас — це був і важливий професійний досвід для педагогів, які об'єднали зусилля задля формування нової екологічної культури покоління.

Щиро дякуємо усім педагогічним працівникам, партнерам, фахівцям установ та науковцям, які долучилися до організації табору, за високий рівень професіоналізму, креативний підхід і щире бажання зробити відпочинок дітей пізнавальним, безпечним і незабутнім.

Отриманий досвід надихає на подальший розвиток практик неформальної освіти та впровадження інноваційних форматів у роботі з учнівською молоддю в системі еколого-натуралістичної творчості.

У період літніх канікул в системі закладів позашкільної освіти України еколого-натуралістичного напрямку було оздоровлено юннатів у загальній кількості – 16 621. Зокрема 3 914 дітей пільгових категорій, з них: дітей-сиріт – 37; дітей-переселенців — 644; дітей, позбавлених батьківського піклування – 37; дітей з інвалідністю – 157; дітей учасників АТО/ООС – 418; дітей учасників ліквідації наслідків на ЧАЕС – 6; дітей з багатодітних та малозабезпечених сімей – 884; дітей з групи ризику, девіантної поведінки – 21; талановитих та обдарованих дітей – 1 710.

Оздоровлено юннатів:

- в стаціонарних дитячих оздоровчих закладах – 181;
- в таборах денного перебування – 5 126;

- в профільних таборах – 212;
- охоплено екскурсіями, походами – 8 720.

Підбиваючи підсумки організації відпочинку дітей під час літніх канікул, зазначаю, що всі заклади позашкільної освіти України еколого-натуралістичного профілю працювали з великим навантаженням та великою відповідальністю за свою справу.

З вдячністю за проведену роботу

Директор

Володимир ВЕРБИЦЬКИЙ